Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 35	Łódź, Sroda, 10 lutego 1932 r.	צענטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, ג׳ אדר א׳ תרצ״ב	№ 35

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מאביליזאציע אין כינא

בלוטיגע קאמפען אין שאנכאי

נייער יאפאנישער אנגריף

לאנדאן, 9. (ספ. טעל.) היינט פארטאגס, בעת א געדיכטען נעבעל, האט זיך צום ערשטען מאל אפגערופען אין שאנכאי די יאפאנישע שווערע ארטילעריע. דאס פייער איז געווען געריכטעט צום פארט וואו־סאנג, וואס ליגט אלץ נאך אין די הענד פון די כינעזער.

נאך א הורא:אנישען פייער, איז די יאפאנישע פיכאטע איבערגעגאנגען צו אן׳אטאקע. די יאפאנער האט זיך איינגעגעבען צו פארנעהמען א שטח ביים ברעג יאנג־טסע, וואס געפינט זיך אונטער׳ן ארטילעריע־פייער פון די כינעזער. פון ביידע זייטען זענען פערהאן גרויסע פערלוסטען.

דאס פייער, די קאנאנאדע פון דער יבשה און פון די שיפען, דערמאהנען די מאמענטען פון קאנאנאדע בעת דער לעצטער וועלט־מלחמה. 11 א זייגער פריה האט די קאנאנאדע אויפגעהערט. די יאפאנער האבען פארנומען עטליכע הונדערט מעטער פרד. עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז דער קאמף וועט פערוואנדעלט ווערען אין א פאזיציע קאמף, צו וואס די כינעזער שטרעבען.

מען גרייט זיך צו פאזיציע־קאמפען

לאנדאן, 9. (ספ. טעל.) די יאפאנער האבען אויפגעהערט היינט צו באמבארדירען דעם פארט וואו־סאנג, צוליב א שטארקען שטורם פון די כינעזער אויפ׳ן יאפאנישען קווארטאל אין שאנכאי. דער דאזיגער קווארטאל איז געווארען בעשאסען פון א ווייטען מרחק דורך דער כינעזישער ארטילעריע, דאביי זענען איינציגע גראנאטען אריינגעפאלען אין הויפט־קווארטיר פון די יאפאנער. עס איז אפילו געווען א קריטישער מאמענט, ווען די כינעזישע זעלנער האבען זיך אריינגעריסען און זיך אנגעשטרענגט צו בעהערשען דעם בנין פון יאפאנישען שטאב.

אין שאנכאיער פארט האבען זיך אנגעהויבען ארויסזעצען בעדייטענדע גרופען יאפאנישע זעלנער, וועלכע האבען געטראגען 15,000 באגנעטען. עס זענען אויך אויסגעלאדענט געווארען שנעלשיסענדע מערזערס און מינען־זוכער, וואס בעווייזט א מעגליכקייט פון א פאזיציע־קאמף.

אויף דרום פון פארט וואו־סאנג, האבען די כינעזער אויסגעבויט צוויי ליניעס אקאפעס. עס איז פערהאן א מיינונג, אז מיט די ארבייטען פיהרען פון אמעריקאנער אינסטרוקטארען.

יאפאנער אין טיען־סיען

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.) אנ׳אפטיילונג פון יאפאנישע מאטראזען זענען נעכטען אראפ אין פארט טיען־סיען, נאר אין איניגע שעה ארום זענען זיי צוריקגעקומען אויף די שיפען. די סבה פון דעם מאנעווער איז נישט בעקאנט. מען ווייסט נאר, אז דער כינעזישער גובערנאטאר אין טיען־סיען האט קאנפערירט מיט׳ן אנפיהרער פון יאפאנישען פלאט, וועלכער האט פערארדענט די מאטראזען זיי זאלען צוריק אויף די שיפען.

אין האנכאי ווערט שנעל פארטיפיצירט דער יאפאנישער קאנסולאט אין די שכנישע גאסען דורך יאפאנישע סאפיארען, וועלכע מאכען אקאפען.

די כינעזישע מאכט האט ארויסגעהאנגען פלאקאטען מיט אינסטרוקציעס ווי אזוי מען דארף זיך פערהאלטען בעת אן׳אנפאל פון לופט־שיפען.

מאביליזאציע אין כינע

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.) אין דער נייער כינעזישער הויפט־שטאט לא־יאנג איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון כינעזישע גענעראלען אונטערן פארזיץ פון כינעזישען מארשאל טשאנג־קאי־שעק.

די שטימונג איז געווען אפטימיסטיש. מען האט בעשלאסען צ פערעפענטליכען א מאביליזאציע אין איניגע קאנטען פון לאנד.

גען. וואו־פעי־הו האט זיך ארויסגעזאגט פאר ערקלערען מלחמה יאפאן. די בעטייליגטע אין דער קאנפערענץ האבען געשיקט א בעגריסונגס דעפעשע דעם כינעזישען מיליטער.

יאפאנ׳ס פינאנציעלע זארגען

ניו־יארק, 9 (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון דער אמעריקאנער פרעסע, האט אויף דער נעכטיגער זיצונג פון מיניסטערן־ראט אין טאקיא דער פינאנץ מיניסטער געזאלט פראטעסטירען געגען א ווייטערדיגער טראנספארטירונג פון יאפאנישען מיליטער קיין שאנכאי.

דער יאפאנישער בודזשעט האלט נישט אויס אזעלכע גרויסע קאסטען. דער מיניסטער זאל האבען ערקלערט, אז אין מאל ווען עס וועט זיך פערציהען די מלחמה־אפעראציע, וועט ער מוזען זיך אונטערזאגען אין דימיסיע.

די יאפאנישע רעגירונג נעמט פערווירקליכען איהרע ווירטשאפטליכע פלענער אין מאנדזשוריען

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון טאקיא, האט דאס יאפאנישע אויסערן־מיניסטעריום שקאסירט די יאפאנישע קאנסולען אין פו־טשאו און סווא־טסאו. די פערסאנאלען פון ביידע קאנסולאטען זענען דורך שאנכאי אפגעפאהרען קיין יאפאן.

די בנינים פון די קאנסולאטען זענען געווארען בעזעצט מיט יאפאנישע מאטראסען.

דער יאפאנישער מיניסטערן־ראט האט אפגעהאלטען א ספעציעלע זיצונג וועגען נארמירען דאס ווירטשאפטליכע לעבען אין מאנדזשוריען.

די יאפאנישע רעגירונג האט אסיגנירט 150 מיליאן יען, כדי צו לאזען אין גאנג די גרויסע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען. אין דער ערשטער רייה די קויהלען־גרובען און אייזען־הוטעס.

א חוץ דעם האט די יאפאנישע רעגירונג בעשלאסען צו שאפען א ספעציעלען פאנד פון א מיליארד יען, וואס זאל פערוועדעט ווערען אויף צו רעאליזירען די יאפאנישע ווירטשאפטליכע פלענער אין מאנדזשוריען.

צום קריג אין ווייטען מזרח

איטאליעניש מיליטער פאהרט אפ קיין שאנכאי, כדי צו שיצען דארט די איטאליענישע אינטערעסען

אמעריקאנער אנפיהרער פון דער כינעזישער לופט־פליהערייי

ווין, 9 (ספ. טעל.) „נייעס וויענער טאגעבלאט" איז מודיע פון שאנכאי: אלע סמנים ווייזען אן דערויף, אז די כינעזער גרייטען צו כוחות וואס ווערען קאנצענטרירט געגען דער יאפאנישער לופט־אקציע.

אין משך פון זונטאג׳דיגען טאג זענען קיין נאנקין אנגעקומען 20 נייע לופט־שיפען.

דער קאמענדאנט פון די כינעזישע לופט־שיף־כוחות איז נישט קיין כינעזער, נאר א בעקאנטער אמעריקאנער לופט־פליהער, בערט הצל, וועלכער האט בעת דער וועלט מלחמה אראפגעשאסען 20 דייטשע לופט־פליהער.

נאך דער וועלט מלחמה האט ער ארומגעוואנדערט איבער דער גאנצער וועלט, האט ארגאניזירט די לופט־פליהערייי אין טערקיי און אין בולגאריע.

אין שאנכאי — פערענדיגט די צייטונג — שטעהט איהם צו דיספאזיציע א בעדייטענדע צאהל אמעריקאנער לופט־פליהער.

יאפאנישער פלאן

טאקיא, 9 (ספ. טעל. דער האלב־אפיציעלער ארגאן פון אויסערן־מיניסטעריום שטעלט פעסט, אז דער יאפאנישער פלאן צו רעאליזירען פערלאנגט נישט צו רעווידירען דעם פאקט פון די 9 מלוכות, נאר קאן דינען אלס דערגענצונג צום פאקט.

ווייטער ערקלערט דער זעלבער ארגאן, אז אויב דער פלאן וועט נישט געפעלען אמעריקא, איז יאפאן גרייט פארצולעגען א נייעם פלאן, וואס זאל אלס פראבע אנגעווענדעט ווערען אין שאנכאי און אויב עס וועט זיך איינגעבען זאל דאס זעלבע אויך איינגעפיהרט ווערען אין אנדערע שטעט.

אויפגעריסען אנ׳אמוניציע־סקלאד

שאנכאי, 9 (ספ. טעל.) צוליב דעם שטארקען בעשיסען דעם פארט וואו־סונג דורך יאפאנער, איז אין פארט פארגעקומען אנ׳אויפרייס. מען רעכענט, אז עס איז פארגעקומען אנ׳אויפרייס אין אמוניציע־סקלאד.

Z intencji zaręczyn
p. JAKOBA RATNERA
z panną
TOLĄ CHRISTOWSKĄ
składa serdeczne życzenia
841 Lew Spirytus

„לינת הצדק", לאדז, ציגעל־גאס 17.
פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 1—11 מיטאג און פון 4 ביז 6 אווענד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר־ספעציאליסט.
קווארץ־לאמפ, די־טערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.
237

Dr. Różaner
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פון הויט און ווענערישע קראנק הייטען, מענער־שוואכע און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98
נעמט אן פון 8—10; 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

כעמיש־באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
פון מאגיסטער
ב. שאץ
פיעטריקאווער 37
פראנט, 2 שטאק.
אנאליזען פון קאל, אורין לייכעך און אנד.
מעסיגע פרייזען.

8־טער בעקער־מייסטער אין לאדז
היינט, מיטוואך, דעם 10־טען לוטי, 7 א זייגער אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, ווסכאדניא 57
אנ׳אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג
פון אונזערע מיטגלידער
צוליב דער וויכטיגקייט פון טאג־ארדנונג ווערען אלע מיטגלידער געבעטען פינקטליך צו קומען.
צוליב אייערע אייגענע אינטערעסען זאל קיין איין מיטגליד נישט פעהלען אויף דער פערזאמלונג.
די פערוואלטונג
פון יודישען בעקער־צעך אין לאדז

אמעריקאַ שטיצט ענגלאנד'ס פארשלאג

אָפּצושאַפן די אונטערוואַסער-שיפען, אָפּזאָגען זיך פון גאַז-מלחמה און סקאַסירען די טאַנקען

קאַנצלער ברינינג פאָדערט אַגלייכע ענטוואָפנונג פאַר אַלע פעלקער

ג ע נ ף, 9. (ספּ. טעל.) נאָכדעם ווי עס איז געעפענט געוואָרען די היינטיגע זיצונג פון דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ, האָט גענומען אַ וואָרט דער אַמעריקאַנער דעלעגאַט גיבסאָן.

די רעדע פון אַמעריקאַנער דעלעגאַט איז געווען כמעט דיזעלבע, ווי די רעדע פון ענגלישען דעלעגאַט.

גיבסאָן האָט אין נאָמען פון אַמעריקע, געפאָדערט מען זאָל אָפּשאַפען די אונטערוואַסער-שיפען, זיך אָפּזאָגען פון דער כעמישער און גאַז-מלחמה, בּעזייטיגען די טאַנקסען און ווייט שיסענדיגע האַרמאַטער. ער האָט זיך אַרויסגעזאָגט אויך פאַר פערבריינגען די ים-מאַכטען וואָס זענען אונטערגעשריבען געוואָרען אויף די קאָנפערענצען אין וואַשינגטאָן און אין לאָנדאָן.

אַמעריקע האַלט פאַר געוואונשען, אַז די בעשלוסען, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען אויף די דאָזיגע קאָנפערענצען זאָלען אויך פערפליכטען פראַנקרייך און איטאַליע.

דאָס פערקלענערען די ענטוואָפנונג דאַרף אַדורכגעפיהרט ווערען פּראָפּאָרציאָנעל אין אַלע אַרמעען פון דער וועלט.

ווייטער האָט גיבסאָן געזאָגט, אַז יעדער פּראָיעקט פון רעדוצירען די ענטוואָפנונג, צו גאַראַנטירען די זיכערקייט, פון שוץ געגען אָנ'איבערראַשענדען איבערפאַל, אָדער בעגרעניצען דאָס בעניצען געוועהר צו אַגרעסיווע צוועקען — וועלען געפינען אַ שטיצע ביי אַמעריקע.

דער פראַנצויזישער פּלאַן און אויך סיימאָנס פאָרשלאָג וועלען בעטראַכט ווערען דורך דער אַמעריקאַנער רעגירונג אויף אָנ'אָביעקטיווען אופן.

אַמעריקע אַליין גיט נישט קיין שום פאָרשלאָגען, וואָס קאָנען אַרויסרופען חלוקי-דעות.

נאָך גיבסאָנען האָט גערעדט דער דייטשער דעלעגאַט ברינינג, וועלכער האָט געזאָגט:

„די היינטיגע קאָנפערענץ האָט אַ דעציזירענדע און היסטאָרישע בעדייטונג.

די פראַגען פון ענטוואָפנונג און ענטשולדיגונג זענען די וויכטיגסטע וועלט-פּראָבלעמען.

דער איצטיגער אַלגעמיינער עקאָנאָמישער וועלט-קריזיס איז אַ רעזולטאַט פון די מלחמה-חובות.

די ענטוואָפנונג וועט צוריקשטעלען דעם צוטרוי וואָס די וועלט האָט פערלוירען צוליב'ן הערשענדען קריזיס.

דייטשלאַנד האָט רעכט צו פאָדערען, אַז די ענטוואָפנונג זאָל זיין אַ גלייכמעסיגע און אַז די גאַנצע וועלט זאָל זיך ענטוואָפנען.

דייטשלאַנד קוקט סקעפּטיש אויף די רעזולטאַטען פון דער איצטיגער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ, דייטשלאַנדס פאָדערונג איז, אַז די ענטוואָפנונג זאָל רעגולירט ווערען צווישען די פעלקער אויף גלייכע יסודות, די זיכערקייט זאָל פעסטגעשטעלט ווערען פאַר אַלעמען גלייך.

ברינינג האָט געהאַלטען זיין רעדע אין דייטש.

נאָך דער זיצונג האָט ברינינג נאָך אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט פרעסע-פאָרשטעהער און אין אָוונד איז ער צוריקגעפאָהרען קיין בערלין.

ג ע נ ף, 9. (ספּ. טעל.) היינט וועלען אויף דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ רעדען דער איטאַליענישער דעלעגאַט גראַנדי דער פאָרשטעהער פון יאַפּאַן און אויסערן מיניסטער זאַלעסקי.

ג ע נ ף, 9. (ספּ. טעל.) די אַלגעמיינע קאָמיסיע פון דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ וועט געפיהרט ווערען אונטער הענדערסאָנס פאָרזיץ.

קאַנצלער ברינינגס רעדע פאַר פרעסע-פאָרשטעהער

ג ע נ ף, 9. (ספּ. טעל.) פאַר די פרעסע-פאָרשטעהער האָט קאַנצלער ברינינג געזאָגט:

די דייטשען זענען ענטוואָפענט, אי דאָס אינטערעס פון שלום, מוז קומען אַ גלייכהייט אין דער ענטוואָפנונג און בעוואָפנונג, מען דאַרף נישט מיינען, אַז אויף דעם געביט זענען פאַראַן חילוקי דעות ביים דייטשען פאָלק.

קאַנצלער ברינינג האָט אויסגעדריקט זיין איבערצייגונג, אַז ביי אַ גוטען ווילען, וועט די ענטוואָפנונגס-קאָמיסיע ברענגען פּאָזיטיווע רעזולטאַטען.

די גאַנצע מענשהייט פאָדערט די ענטוואָפנונג און מען דאַרף זוכען אַן אויסגאַנג אין דער ביז איצטיגער רעפּאַראַציע פּאָליטיק.

די רעפּאַראַציע און דער עקאָנאָמישער וועלט-קריזיס זענען צווישען זיך ענג פערבונדען.

די דייטשען שטרעבען ערנסט צו שלום. אויב די ענינים וועלען זיך ווייטער ענטוויקלען ווי זיי האָבען זיך ביז איצט ענטוויקעלט אויף דער וועלט, זעה איך די צוקונפט אין אַ זעהר טונקעלע פאַרב.

ה' ק י נ ב ע ק, דער נייער פּרעזידענט פון דער עסטרייכישער נאַציאָנאַל-באַנק.

אַטענטאַט אויפ'ן געוו. יאַפּאַנישען פינאַנץ-מיניסטער

ט אָ ק י אָ, 9 (ספּ. טעל.) אויפ'ן געוו. יאַפּאַנישען פינאַנץ-מיניסטער איניעזא, האָט מען אויסגעפיהרט אַנ'אַטענטאַט.

מען האָט צו איהם 3 מאָל געשאָסען. אויפ'ן וועג צום שפּיטאָל איז ער געשטאָרבען.

דעם אָנפאַלער האָט מען אַרעסטירט.

פּראָצעס געגען אוקראַינער פאַר מלוכה-פערראַט

לעמבערג, 9 (טעלעפאָניש) אין לעמבערגער ריינ געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס וועגן מלוכה פערראַט געגען די אוקראַינער איוואַן מיסענרוש און טאַמאַש קאָרדוב.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט מיטרענדוש'ן אויף אַנדערטהאַלבען יאָהר תפיסה און קאָרדוב איז בעפרייט געוואָרען.

היינט פּרעמיערע!
קלאַנג-מייסטערווערק פון דער רעזשי Hans Szwarc לויט דעם בעריהמטען ווערק Ludwik Verneuill

גנב פון ליבע

אין די הויפּט-ראָלען:
Henri Garat, Blanche Montel
אויסער'ן פּראָגראַם:
קלאַנג-ציגאַנע און לאַנד-אַקטואַליטעטען.
נעכסטער פּראָגראַם: דאָס גרויסע מייסטערווערק רעזשי: Sternberg
Marlena Dietrice מיט „X-27"

דער זאַל איז שטאַרק בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער בייטאָג
פּאָפּולערע פּרייזן פון די פּלעצער.

ד"ר ל. ראַזשאַנסקי...

פון די ק...יריח - ספּעציאַליסטען

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאָן 137-63

ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספּעציאַליטעטען וואָלינסקי, זאַלצוואַסער, לוביש, סלאָבאָדסקי, קערשנער, פישמאַן, שמירגעלד. שמערלאָווסקי

ווי אויך וויזיטען אין שטאָט.

עלעקטריזאַציע, אַנאַליזען, רענטגענאָסקאָפּישער קאַבינעט

צאָהן-אַרצט לאָזשינסקאַ-סמאָראַפּאָלסקאַ

די פּרובען צו געפינען דאָס אונטערגעגאַנגענע אונטערוואַסער-שיפעל „מ. 2"

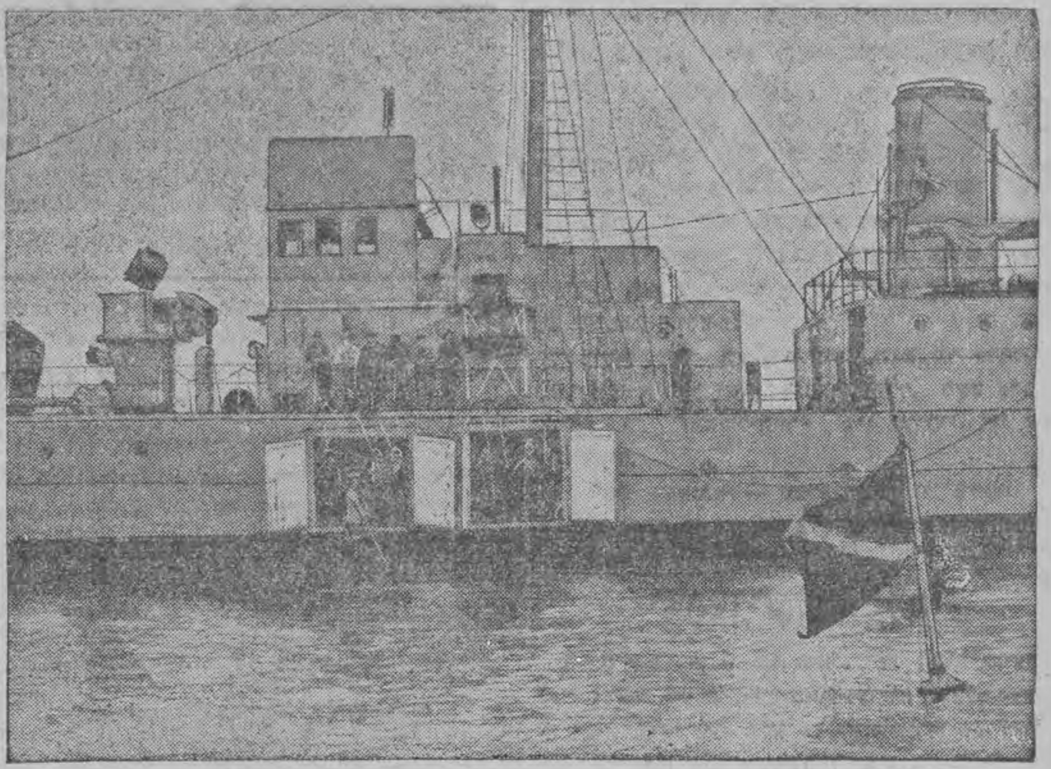

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי-אַרבייטען
מאַשינען - טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאָנסטאַנטינער 11/13

(רוג זאַכאָדניאַ)

ליטווישער טעראָר אין מעמעל

ב ע ר ל י ן, 9. (ספּ. טעל.) קיין בערלין זענען אָנגעקומען די ערשטע פּראָטעסטען פון די מיטגלידער פון מעמלער סיים, וועלכע רופען די דייטשע געזעלשאַפט ענערגיש צו אינטערווענירען אין דער פעלקער-ליגע.

דער ליטווישער גובערנאַטאָר פון מעמעל כולקאָווניק מערקיס, האָט פעראָרדענט צו בעפרייען דעם אַרעסטירטען פּרעזידענט בעטכער, וועלכער טאָר אָבער נישט פערלאָזען זיין פּריוואַט-וואוינונג אָהן אַ ספּעציעלע ערלויבניש. זיין וואוינונג געפינט זיך אונטער דער השגחה פון דער ליטווישער פּאָליטישער פּאָליציי.

נעכטען שפּעט אָוונד האָט פּולק. מערקיס בעזוכט דעם פּרעזידענט בעטכער און זיך בעמיהט איהם צו בעוועגען אונטערצושרייבען אַ בקשה וועגען דימיסיע. דער פּרעזידענט האָט זיך אָפּגעזאָגט אונטערצושרייבען אַזאַ בקשה.

ווי די בערלינער ציימונגען שטעלען פעסט, האָט פּולק. מערקיס געפּרובט טעראָריזירען דעם פּרעזידענט, זאָגענדיג: „מיר האָבען זיך אָנ'עצה געגעבען מיט וואַלדעמאַראַסען, וועלען מיר אויך אייך צווינגען זיך אונטערצוגעבען."

צוויי דעפּוטאַטען פון מעמעלער סיים האָבען געטען געפּרובט זיך אַריינצוקריגען אין מזרח-פּרייסען, הגם זיי האָבען געהאַט די נויטיגע פּעסער, האָט די ליטווישע פּאָליציי זיי פערהאַלטען און זיי איינגעזעצט אין תפיסה.

די ליטווישע מאַכט רעכענט, אַז די ביידע דעפּוטאַטען האָבען געוואָלט פאָהרען קיין גענף און דאָרט אָפּגעבען אַ פּראָטעסט אין דער פעלקער-ליגע.

היינט איז שוין נישט קיין ספק, אַז דער מעמעלער סיים וועט ווערען צושריבען. די רעזידענץ איז אָפּהענגיג פון דער שטעלונג פון סיים-פּרעזידענט, וועמען פּולק. מירקיס בעמיהט זיך אָבצוסטראַשען.

אויף דער באַהן-סטאַציע אין פּילווישקי האָט די קאָוונער מאַכט קאָנפיסקירט 20 דייטשע ציימונגען, וואָס מען האָט געפיהרט מיט'ן צוג פון קעניגסבערג קיין קאָוונע.

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פּרייזען

בעהמט אָן די דרוקעריי פון

„נייעם פאָלקסבלאַט"

די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפּערטיגט

און אויך פונאַנדערגעטראָגען איבער דער שטאָט.

שטורמישע בודזשעט-דעבאטע אין סיים

רעדע פון אגראר-מיניסטער

א סענסאציאנעלער בריף וועגן דעפוטאט בראדאצקי

וו א ר ש א, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער סיים-זיצונג איז ווייטער געפיהרט געווארען די דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט.

עס איז בעטראכט געווארען דער בודזשעט פון אגראר-מיניסטעריום.

ווי דער שטייגער איז, האט זיך דאביי ענטוויקעלט א שארפער ווערטער-אויסטויש און א געגנזייטיגער אנגריף צווישען דער סאנאציע און די אפאזיציע.

דעפ. ליניצקי (ב. ב.) ווארפט פאר די ענדעקעס, אז זיי גראבען אונטער אין אויסלאנד דעם צוטרוי צו די פוילישע פינאנצען.

דער ענדעקישער דעפ. ריבארסקי האט אפגעענטפערט מיט פארוואורפען אויף דער סאנאציע.

נאכדעם ווי עס רעדען נאך איניגע דעפוטאטען, נעהמט א ווארט דער

אגראר-מיניסטער

פאלטשינסקי, וועלכער גיט איבער וועגען די בעשלוסען פון דער לעצטער זיצונג פון מיניסטאר-ראט אויסצוארבייטען א געזעץ פראיעקט וועגען

אפלעגען, אדער איינפיהרען אויסצוצאהלען ראטעסווייז פארלעגענע שטייערן פון דער לאנדווירטשאפט

קאנצענטרירען אין איין האנד די עקזעקוציעס פון פלעילי שטייער-חובות און איינפיהרען א השגחה איבער דער אפשעצונג פון ליציטירטע זאכען.

ווייטער ווארפט פאר דער אגראר מיניסטער דער אפאזיציע, אז זי איז נאר א צושויער בי דער קריטישער לאגע און זאגט: „מיר ארבייטען פאר אלעמען, אויב מיר דערפירען צום וואוילשטאנד, טוען מיר דאס אויך פאר אייך. אויב מיר וועלען פאלען אין דעם איצטיגען שווערען קריטישען מאמענט, וועלען דאך ליגען אויך די לינקע ווי די רעכטע".

א שטימע פון די לינקע בענק: „ניין מיר וועלען דאן נישט ליגען, מיר וועלען דאן רעגירען".

דער מיניסטער האט אויסגעפיהרט, אז מען דארף זיך בעמיהען וועגען אן אינטערנאציאנאלע הלוואה פאר דער לאנדווירטשאפט.

די סענסאציע פון דער זיצונג איז געווען

דער בריף

וואס דעפ. סאזאיצא האט פארגעלעזען פון פויערים-דעפוטאט ריכטער בראדאצקי, וו. לכבר איז געוועזן אנ'עדות אין בריסקער פראצעס און איז ווימאסעס א חבר.

דער בריף איז געשריבען צו איינגע פויערים פון דארף יאכימאוויץ, קושעמיעניצער פאוויאט וועגען פארצעלאציע-הוצאות פון זאלעסקער מאיאנטעק.

אין בריף שרייבט דעפ. בראדאצקי צו די פויערים, אז זיי זאלען איהם צוצאהלען די רעשט וואס קומט איהם פאר אדורכפיהרען די פארצעלאציע. ער פערלאנגט אין בריף 300 דאלאר און אויב מען וועט מיט איהם געהן אין געריכט וועט ער פערלאנגען 600 דאלאר, דעריבער עצה'ט ער די פויערים צו מאכען א שוויג און מיט איהם אדורכצוקומען מיט גוטען.

ווען מען לייענט פאר דעם בריף, טראגען זיך פון די סאנאציע-בענק בעליידיגענדע אויסדרוקען געגען דעפ. בראדאצקי.

אזוי-ארום האט זיך די סאנאציע אפגערעכענט מיט אנ'עדות פון בריסקער פראצעס.

אין זיין רעדע האט דעפ. ריבארסקי שטארק געלויבט די באנק פאלסקי

דעפ. בראדאצקי איז אין סיים נישט געווען אזוי, אז ער האט נישט געקאנט געבען ערקלערונגען וועגען דעם בריף.

ענטדעקט א געהיימען האזארד-קלוב אין ווארשא

ווארשא, 9 (טעלעפאניש) פאליציי האט נעכטען געמאכט א רעוויזיע אין דער וואוינונג פון אברהם אייזנער, מארשאלקאווסקא 138.

מיט א צייט צוריק האט פאליציי בעקומען א ידיעה, אז אין מייזנערס 8-שטוביגע וואוינונג געפינט זיך א געהיימער שפיל-קלוב אין וועלכען מען שפילט אין קארטען און אויף א רולעטקע אויף אנ'האזארט-אופן.

ווען די פאליציי איז אריין אין דעם געהיימען קלוב, איז דארט געווארען א געוואלדיגע מהומה צווישען די שפילער, וועלכע האבען געוואלט ענטלויפען.

אויף א טיש האט פאליציי טאקע געפונען א רולעטקע.

נאך א לענגערע רעוויזיע האט מען פערהאלטען 15 פערזאן און אפגעפיהרט אין ארעסט.

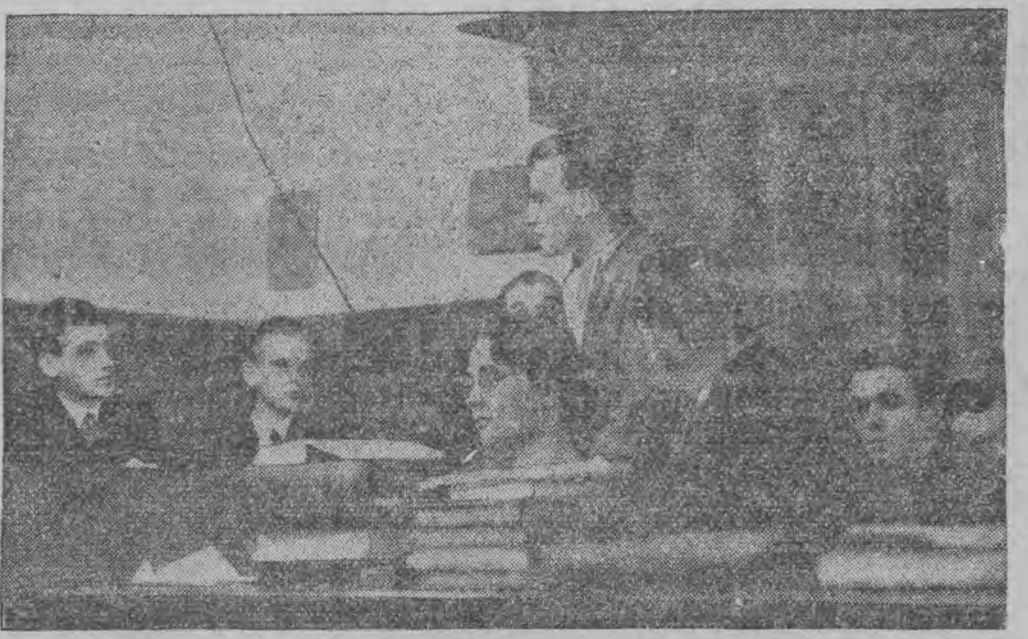

שנעל-געריכט איבער די אנטיילנעמער אין די לעצטע אונרוהען אויף דער בערלינער אוניווערזיטעט.

„נידער מיט די פרויען"

אומגעריכטער רעזולטאט פון א ראדיא-אנקעטע

די ווינער ראדיא-סטאציע האט מיט א קורצער צייט צוריק פארגעלעגט צו אלע איהרע [illegible] אבאנענטען פראגע-בויגענס. דאס האט זי געטון, כדי פון די ענטפערס פון דער דאזיגער אנקעטע זיך צו דערוויסען וועגען די וואונשען און פארלאנגען פון איהרע ראדיא-הערער. די דאזיגע אנקעטע האט געבראכט גאנץ אונערווארטעטע רעזולטאטען. קודם כל האט זיך ארויסגעוויזען, אז פון די 500 טויזענד ראדיא-אבאנענטען האבען די אנקעטע אויסגעפערטיגט נישט מעהר ווי 50 טויזענד מאן. דער גרעסטער טייל פון די ראדיא-[illegible] פערלאנגט נאר קאבארעט-מוזיק, וויל הערען די טענער פון א ציטרע און די פרעסע-ידיעות זאל מען זיי געבען נישט צום סוף פון פראגראם, נאר פריהער. כאראקטעריסטיש איז די פיינדליכע שטעלונג פון די ראדיא-אבאנענטען צום „שעהנעם מין", וואס טרעט ארויס פאר'ן מיקראפאן אלס אנזאגערין אדער ספיקערין. די שארפסטע געגנער פון דער ספיקערין זענען די פרויען. זיי ווארפען איהר פאר, אז זי האט שלעכטע מאניערען, אין איהר קול פיהלט זיך א גרינגשעצונג און אנדערע ווייבערישע חסרונות. פיל פון די ראדיא-הערערינס האבען אין דער אנקעטע געפונען א געלעגענהייט זיך ארויסצורעדען פון הארץ און האבען אין דער אנקעטע דערצעהלט נישט געשטויגענע פליאטקעס וועגען די פרויען, וואס טרעטען ארויס אין ווינער ראדיא. מען שמועסט אז, ווען די ווינער ראדיא-סטאציע וואלט געוואלט פערעפענטליכען די אלע פליאטקעס, וואלט אין עסטרייך אויסגעבראכען אן אמתע ווייבערישע מלחמה. דאגעגען די מענער האבען זיך ארויסגעוויזען צו זיין מעהר דיסקרעט, הגם [illegible] האט צווישען זיי אויך נישט געפעהלט פיל „פליאטקאזשעס".

פוזיע פון די גרעסטע דייטשע בענק

די דרעזדענער באנק און די דאנאט-באנק זאלען זיך צונויפגיסען

ד"ר בערגמאן, רעגירונגס פארשט. פון דער דרעזדנער באנק

צענטראל-געביידע פון דער דרעזדנער באנק.

צענטראל-געביידע פון דער דאנאט-באנק.

פעלקער-ליגע-ראט בעטראכט דעם יאפאניש-כינעזישען קאנפליקט

ג ע נ ף, 9 (ספ. טעל.) אויפ'ן פערלאנג פון כינעזישען דעלעגאט איז פארגעקומען א זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט.

דער כינעזישער דעלעגאט האט אנגעוויזען, אז אויפ'ן ווייטען מזרח האט זיך די לאגע פערערגערט און ער בעט, אז די מיטגלידער פון ראט זאלען זיך ארויסזאגען ווי אזוי צו מאכען א סוף צו דער בלוט-פערגיסונג.

דער יאפאנישער דעלעגאט האט געענטפערט אז די יאפאנישע רעגירונג האט בעפולמעכטיגט איהר פארשטעהער אין שאנכאי צו פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט די פארשטעהער פון די מלוכות וועגען אפשטעלען די קאמפען.

דער פערלויף פון דער זיצונג האט נישט בעוויזען, אז דער ליגע-ראט זאל פיהרען די אקציע צו פטרענדיגען דעם קאנפליקט.

העלדארף בעפרייט געווארען

אורטייל אין גרויסען העלדארף-פראצעס אין בערלין

ב ע ר ל י ן, 9. (יט"א טעלעגראפיש) היינט איז פערעפענטליכט געווארען דער אורטייל אין העלדארף-פראצעס, וועלכער האט זיך געצויגען 2 חדשים. דער הויפט-אנגעקלאגטער גראף העלדארף איז בעפרייט געווארען, ער איז בלויז בעשטראפט געווארען מיט 100 מארק פאר... בעליידיגען צעדות. דער פיהרער פון די שטאל-העלמער, בראנד איז פערמשפט געווארען צו 4 חדשים תפיסה. ביידע — 10 חדשים, 17 אנגעקלאגטע צו 6 חדשים, 20 זענען בעפרייט געווארען. צווישען די בעפרייטע געפינט זיך העלדארפ'ס אדיוטאנט — ערנסט.

פערמשפט א רויבער און מערדער אויפצוהענגען

ק א ט א וו י ץ, 9 (ספ. טעל.) פאר'ן שטאנדגעריכט אין קאטאוויץ איז נעכטען געשטאנען דער 21-יעהריגער קלעמענס שקודלא, וועלכער האט דעם 24 יאנואר ה. י. דערמארדעט אין דארף טיך דעם פאראבעק סטעפאן פרעכא און האט בא'ם רויבען פויער שיסטער צוגערויבט 1700 זל.

דאס געריכט האט דעם מערדער און רויבער פערמשפט צום טויט דורך הענגען.

א נייער אורטייל אויפ'ן געוו. קאמוניסטישען דעפ. זשארסקי

וו א ר ש א, 9 (ספ. טעל.) דאס אפעלאציע-געריכט האט נעכטען פערמשפט דעם געוו. קאמוניסטישען דעפוטאט זשארסקי אויף 6 יאהר שווערע-תפיסה. ער איז געווען בעשולדיגט אין וועלען דערמארדען א פאליציאנט אין לאדז.

דער דאזיגער אורטייל האט פאר'ן פערמשפטען נישט קיין שום רעאלען ווערט, ווייל ער זיצט אין תפיסה א לענגערע שטראף פאר קאמוניזם.

נארמאן בענטוויטש אין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם, 9 (יט"א טעלעגראפיש) אהער איז אנגעקומען נארמאן בענטוויטש. וואו ער וועט איבערנעמען א קאטעדרע אויף דער ירושלים'ער אוניווערזיטעט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם.

נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

לאדז, 10 פעברואר 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 10 פעברואר 1932

די בודזשעטען אויף קריגס-צוועקן

די צייט, וועלכע מיר לעבען איבער, שטעהט אונטער׳ן צייכען פון געוואלטיגעןווירטשאפטליכען קריזיס, וועלכער מיידט נישט אויס קיין איין לאנד און קיין איין מלוכה. די נויט און עלענד זענען אלגעמיינע ערשיינונגען און קיין שום לאנד שטעלט אין דער הינזיכט נישט פאר מיט זיך קיין אויסנאהם. געדאכט וואלט זיך אלזא, אז ביי אזעלכע בעדינגונגען, ווען די פארארימונג נעהמט ארום אלץ ווייטערע און ברייטערע קרייזען, ווען די וועלט ווערט דארער און אויסגעמאגערטער פון טאג צו טאג, וואלט מען געדארפט א טראכט טון וועגען בעגרעניצען די אומנוציגע אויסגאבען, וועגען פארקלענערען די אומפראדוקטיווע הוצאות, וועלכע פערניכטען די ווירטשאפטליכע כוחות און פאראליזירען דאס ווירטשאפטליכע לעבען פון די פעלקער.

אבער וואס זעהען מיר אין דער ווירקליכקייט? די בודזשעטען פון אלע מלוכות געפינען זיך אין דער קלעם פון די בעוואפנונגען און פון קריגס חובות, אין צואנגען פון די חובות, וואס זענען געמאכט געווארען אין פארגאנגענעם קריג און אין די צוגרייטונגען צום קינפטיגען קריג. לויט דער סטאטיסטיק פון פעלקערבונד מאכען אויס די אויסגאבען פון די פיר גרעסטע אייראפעאישע מלוכות אויף דעקען די אלטע חובות און בעוואפנונגען צו א נייעם קריג אין פראצענטועלער פערהעלטעניש צו זייערע אלגעמיינע הוצאות: אין פראנקרייך 60,2%, ענגלאנד 53,9%, איטאליען 44,8%, דייטשלאנד 41,4%.

פון די געבראכטע ציפערען איז צו זעהן, אז א העלפט פון די מלוכה-בודזשעטען ווערט פערצעהרט פון קריגס-אויסגאבען. א טייל נעהמט צו דער געוועזענער קריג, א טייל דער קומענדיגער קריג. די פראצענטועלע פערהעלטעניש אין אנדערע לענדער איז אונגעפעהר די זעלבע. אויך דארט ווערט דער גרעסטער טייל פון די נאציאנאלע הכנסות אויסגעבראכט אויף קריגס צוועקען. מען קאן דערצו נאך צוגעבען, אז די אויבע ציפערען גיבען נישט קיין פולקום בילד פון דער לאגע. זיי זענען גענומען פון די אפיציעלע פאזיציעס אין די בודזשעטען. אין א גאנצער רייה אנדערע בודזשעט סומען, וואס זענען בעשטימט פלומרשט אויף פרידליכע צוועקען, זענען פאקטיש בעהאלטען מיליטערישע אויסגאבען, אזוי אז די ציפערען פון די קריגס-הוצאות וואלט מען געדארפט בעדייטענד פערגרעסערען, ווען מען וויל האבען א ווירקליכען בעגריף וועגען דער גרויס פון די אויסגאבען אויף מיליטערישע צוועקען.

סיי די בעוואפנונגס-אויסגאבען, סיי די צאהלונגען פון די קריגס-חובות ברענגען נישט קיין נוצען הן די, וואס צאהלען און הן די, וועלכע קריגען בעצאהלט. די קייט פון מיליטערישע לאסטען, וואס הויבט זיך אן ביי דייטשלאנד און געהט איבער פראנקרייך, איטאליען און ענגלאנד ביז צו אמעריקע, פערניכטעט דאס ווירטשאפטליכע לעבען פון אלעמען. אין ווירטשאפטליכען לעבען פון יחידים מאכט זיך, אז דער קרעדיטאר רעזיגנירט פיילמאל פון דעם, וואס איהם קומט, כדי צו ראטעווען דעם קאנסומענט. אמעריקא קען גוט דעם דאזיגען פרינציפ און ווענדט איהם אן גאנץ אפט. אבער דער אמעריקאנער זאגט, אז דער בעל-חוב וואס האט מיליארדען אויף גיפטיגע גאזען און האר מאטען, דארף נישט בעקומען קיין מתנות. אייראפע, וואס האלט זיך פיבערהאפטיג אין איין בעוואפענען, מוז צאהלען — אזוי איז די מיינונג פון אמעריקע.

דעריבער זענען די פראגען וועגען די ענטשעדיגונגען און וועגען דער ענטוואפנונג ענג פערבונדען איינע מיט דער צווייטער. כל זמן די בעוואפנונגען וועלען דויערען אין זעלבען טעמפא, וואס ביז איצט, וועט שטעהן אויף דער טאג-אר-דנונג די שווערע פראגע פון די ענטשעדיגונגען און עס וועט נישט קאנען באין אופן קומען קיין סאנאציע פון דער אינטערנאציאנאלער ווירטשאפט.

ק.

מיט אנ׳אויסערגעוועהנליכער שנעלקייט ארבייט די בודזשעט-מאשין אין סיים

די בודזשעט-מאשין ארבייט לויט אלע פרינציפען פון דער מאדערנער צייט. פענשעו מאכען היינט דורך ריזיגע שטרעקעס אין פערלויף פון א גאנץ קורצע צייט. עס קלעקט 30—36 שעה כדי אריבערצופליהען דעם ים און בעזוכען ניו-יארק. עס איז דעריבער קלאר, אז דער „מאדערנער" פארלאמענטאריזם מוז געהן אין די דאזיגע דרכים.

אונזער פארלאמענט בעווייזט אין דער הינזיכט פשוט ניסים. אפילו די מאדערנסטע צעפעלינען, וועלכע זענען בעזארגט מיט די בעסטע טעכנישע מיטלען, קענען זיך נישט אין הינזיכט פון שנעלקייט פערגלייכען מיט דער בודזשעט-מאשין פון אונזער פארלאמענט. זי ארבייט מיט א כוח פון אשר הונדערט כוחות „פערד-קראפט".

די דיסקוסיעס בית׳ן בודזשעט זענען אנגערוקענט געווארען כמעט פאר אנ׳איבריגע זאך און זיי האבען אייגענטליך נישט קיין שום בעדייטונג. ביי די היינטיגע פערהעלטענישען און ביי דעם צוזאמענשטעל פון דעם איצטיגען פארלאמענט ווערען אלע אויסבעסערונגען פון דער מינדערהייט אן א פארוואס אפגעווארפען. עס איז שוין געווען דער פאקט אליין, וואס זיי ווערען אריינגעטראגען דורך דער מינדערהייט, אז זיי זאלען נישט דורכגיין.

אין פערלויף פון 5 שעה האט דער סיים אנגענומען פינף בודזשעטען פון פערש. וויכטיגע רעסארטען, איצט ווייזט זיך ארויס אז אלע בעגרענצונגען, וועלכע די קאנסטיטוציע האט איינגעפיהרט, כדי צו צווינגען דעם סיים אנצונעמען דעם בודזשעט אין א בעשטימטען טערמין, זענען פולשטענדיג איבעריג, מחמת עס קלעקט א צעהן שעה כדי צהן שום בעווארענישען אנצונעמען די בודזשעטען פון אלע רעסארטען און נאכדעם קען דער סיים זיך שוין געהען אפרוהען אויף א גאנצען יאהר. די פערשידענע פראגען, וועלכע קאנען ענטשטעהען צווישען איין צעהן-שעה׳דיגע בודזשעט-ספסיע און א צווייטער, וועלען שוין ערלעדיגען די אויספיהרונגס-פאקטארען.

ביי אזא מין ארבייט וואלט שוין דאס גלייכסטע געווען בכלל נישט צו בעהאנדלען די בודזשעטען אין סיים און סענאט, מחמת פון איילעניש קומט יעדענפאלס קיין גוטס נישט ארויס.

ליטע טוט נאר דעם ביישפיל פון יאפאן

דער ליטווישער אטענטאט אין קליפעדא

דאס, וואס עס טוט אויפ׳ן ווייטען מזרח יאפאן — פערנעהמט מיט פייער און שווערט כינעזישע טעריטאריעס, דאס האט אין א קלענערען מאסשטאב אויך געטין אויפ׳ן אייראפעאישען באדען דאס קליינע ליטע: ליטע האט פערכאפט די מאכט אין דער פרייער שטאט קליפעדע.

מיט 9 יאהר צוריק האט ליטע שוין געהאט דורכגעפיהרט אנ׳אטענטאט אין קליפעדע. לויט דעם ווערסאילער טראקטאט איז די שטאט געווען בעזעצט דורכ׳ן מיליטער פון דער גרויסער קאאליציע. דעמאלט האבען די ליטווינער דעם 10-טען יאנואר 1923 דורכגעפיהרט אנ׳אטענטאט, האבען דארט בעשטימט אנ׳אייגענע ליטווישע רעגירונג און האבען די שטאט אנעקטירט. די פיר גרויסע מלוכות: ענגלאנד, פראנקרייך, איטאליען און יאפאן האבען דאן געשלאסען מיט דער ליטווישער רעגירונג א קאנווענץ, וואס גאראנטירט דער פערנומענער טעריטאריע א ווייטגעהענדיגע אויטאנאמיע אויפ׳ן געביט פון אדמיניסטראציע, געריכטס-וועזען און שול-וועזען. דער פארט פון קליפעדע האט בעקומען דעם כאראקטער פון אנ׳אינטערנאציאנאלער פריישטאט, און די אויפזיכט איבער דער אפהיטונג פון דעם קליפעדער סטאטוט איז איבערגעגעבען געווארען דעם פעלקערבונד.

איצט, נאך ניין יאהר האבען די ליטווינער דורכגעפיהרט א צווייטען אטענטאט. דער ליטווישער גובערנאטאר מערקיס האט ארעסטירט דעם פרעזידענט פון אויטאנאמישען דירעקטאריאט בעטכער (א דייטש) האט איהם איינגעזעצט אין פעסטונג און האט בעשטימט אויף זיין ארט אנ׳אנדערען, א ליטווינער, טאנישיוס. ערשט שפעטער האט מען געגעבען איהם פאבריצירט א בעשולדיגונגס-אקט, וואס ווארפט איהם פאר, אז ער זאל האבען געשטאנען אין בעציהונגען מיט בערלין. מען האט זיך דערביי געמאכט פערגעסען, אז אייגענטליך קאן מען דעמועלבען פארוואורף מאכען מערקיסן, וועלכער הערט דאך אויך נישט מעהר ידי די בעפעהלען פון קאוונא. און אם דער נייער פרעזידענט פון דירעקטאריאט מאכט ארדנונג; ער בעזייטיגט אלע אנדערע בעאמטע און פערבייט זיי מיט ליטווינער, פערנעהמט זיך איינצופיהרען אין דער שטאט שטאנד-געריכטען און בעלאגערונגס צושטאנד.

די געשעהענישען אין קליפעדע האבען קודם כל אויפגערודערט דייטשלאנד, וועלכע איז צום מייסטען פעראינטערעסירט אין די דאָרטיגע ענינים. קאנצלער ברינינג האט פעררופענדיג זיך אויפ׳ן סטאטוט פון קליפעדע, איבערגעגעבען אין גענף א שארפע פראטעסט-נאטע. ער פאדערט באלד צונויפצורופען וועגען דער פראגע אנ׳עקסטרא-ציצונג פון פעלקערבונד-ראט.

דעם פראטעסט האט, ווי געזאגט, אויפגעהויבען דייטשלאנד אלס צונייסטען פעראינטערעסירטער צד. אבער דאס איז נישט בלויז א דייטשער ענין, נאר אנ׳אינטערנאציאנאלער. עס געהט וועגען אפהיטען די עלעמענטארסטע כללים פון רעכט, וואס איז געשאפען געווארען דורך דער עקזיסטענץ פון פעלקערבונד. און עס איז ווירקליך אינטערעסאנט, צי וועט דער פעלקערבונד געפינען די געהעריגע ווערטער און מיטלען ווי אזוי צו רעאגירען אויף די ווירקליכע האנדלונגען פון א ליטע, ווייל עס שאפט זיך באמת א מצב פון פולשטענדיגער הפקרות אויפ׳ן אינטערנאציאנאלען געביט.

א בילד פון קליפעדע, וואו די ליטווינער האבען פערכאפט די מאכט

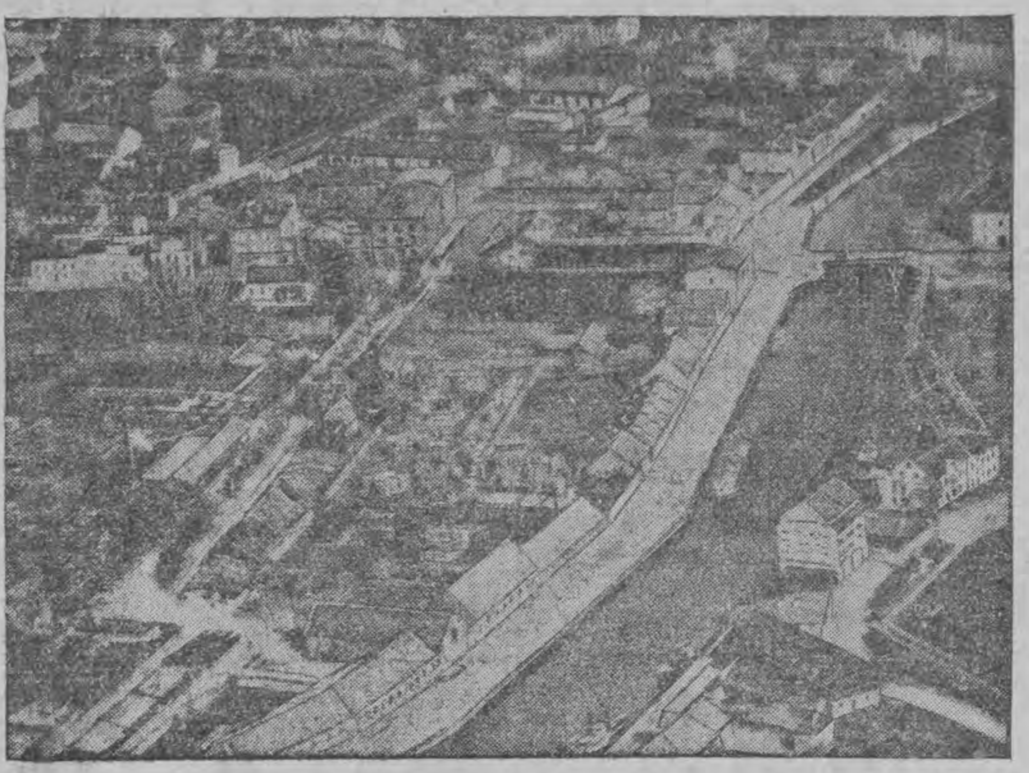

דער זיג פון לעבען ליגט אין לעבען גופא

הענרי פארד וועגען די עקאנאמישע אויסזיכטען פון אמעריקע

אין א געשפרעך מיט א מיטארבייטער פון דער „נייער פרייער פרעסע" האט דער אויטאמאביל-קעניג הענרי פארד, ווי זיין געוואוינהייט איז, זיך ארויסגעזאגט מיט גרויס אפטימיזם וועגען דער צוקונפט און די עקאנאמישע פערספעקטיוען פון אמעריקע.

איך האלט, האט ער געזאגט, אז די עקאנאמישע דעפרעסיע האט געבראכט וועניגער שאדען אמעריקע ווי די פארטוציגג פון דעם פלומרשטען וואוילשטאנד. לויט מיין מיינונג האט דאס פלומרשטע אויפבליהען פון אמעריקע נישט נאר נישט געבראכט קיין נוצען דעם לאנד, נאר פערקעהרט — האט אנגעטון גרויס שאדען די געשעפטען און דער מאראל. לויט מיין מיינונג וועט די דעפרעסיע פאראיבערגעהן, ווייל די מענשען וועלען זיך איבערצייגען, אז קיין שום זאך קאן מען נישט קריגען אומזיסט און דערפאר, ווייל זיי וועלען ענדליך קריגען צוריק צוטרוי צו זיך.

דאן מוזען דאך די פאלקס מאסען ענדליך פערשטעהן, אז דער זין פון לעבען ליגט אין לעבען גופא און נישט אין געלד. די ערפאהרונג פון דער קריזיס-צייט וועט דארפען הויבען די פראדוקציע און נישט זי דערשטיקען. כוף כל סוף האט אונזער ריזיגע פראדוקציע נישט געדעקט די ווירקליכע בעדערפענישען פון דער בעפעלקערונג און איך מיין, אז עס וועט נישט אזוי שווער זיין דורכצופיהרען די נויטיגע ענדערונגען אין דער פינאנציעלער סטרוקטור פון מחורתו-אויסטויש. מענשען, מאטעריאל, געלד און בעדערפענישען זענען פאראן. מען דארף בלויז בעזייטיגען איינציגע עקאנאמישע פערבלענדענישען און גובר זיין די פערעלטערטע פינאנציעלע מעטאדען, כדי די דערמאנטע עלעמענטען זאלען ווידער שאפען דעם יסוד פון וואוילשטאנד.

אין ווייטערדיגען געשפרעך האט זיך פארד ארויסגעזאגט געגען דער פערקלענערונג פון דער פראדוקציע און בכלל געגען וועלכע עס איז נישט קינסטליכע מיטלען. לויט זיין מיינונג געלינגט צו ענטדעקען נייע מערק בלויז אונטער׳ן דריק פון א געוויסער איבער-פראדוקציע, וועלכע עפענט אזוי ארום נייע פערקויפס-מעגליכקייטען און א ווייטערדיגען וואוקס פון דער פראדוקציע.

איבערגעהענדיג צו דער פראגע וועגען די ארבייטסלויגען, זאגט פארד, אז די אינדוסטרי קאן וואקסען נאר ביי דער הילף פון די ארבייטער און די ארבייטער קאנען בלויז דאן אינטערהאלטען די אינדוסטרי, ווען זיי קריגען די געהעריגע לוינען. די פערדינסטען פון די ארבייטער זענען דער ציעל. אויף וועלכען עס האלט זיך די קויפסקראפט פון דער בעפעלקערונג. יעדע העכערונג פון די לוינען פערגרעסערט די איינזאצען, יעדע פערקלענערונג ווירקט שלעכט אויף די געשעפטען. אבער די פערדינסטען דארפען ענטשפרעכען דער ארבייט. גרעסערע לוינען קאן מען צאהלען בלויז פאר בעסערער ארבייט.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעקסט אויך אין

אין לאגעווניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 —3

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוועגד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

דער פּערעטער אַזעוו, דאָס מענשליכע רעטעניש

אין באַרים סאַווינקאָוו׳ס בוך, ווערט געשילדערט אַן־אינטערעסאַנטע סצענע מיט אַזעוו׳ן אין אַ פּאַריזער האָטעל. — דער דאָזיגער געניאַלער פּערעטער האָט זיך קיינמאָל נישט מודה געווען. — ער איז געשטאָרבען אין דײַטשלאַנד נאָך דער מלחמה אַ נישט דערקענטער

(סוף).

„אַזעוו אַליין האָט געעפענט די טיר. ער האָט אונז אַרײַנגעפיהרט אין זײַן קאַבינעט און זיך אַוועקגעזעצט ביים טיש נעבען אַ פענסטער. מיר האָבען פערשטעלט דעם אַרויסגאַנג פון צי־מער. אַזעוו האָט געפרעגט:

— וואָס איז דער מעהר, מײַנע הערען?

„טשערנאָוו האָט געענטפערט:

— אָט לייען דעם דאָזיגען נײַעם דאָקומענט.

„ער האָט אַזעוו׳ן איבערגעגעבען אַ פּאַפּיר, וואו עס איז פּינקטליך בעשריבען געוואָרען אַזעווס פערבינדונג מיט דער פּאָליצײ. אַזעוו איז געוואָרען בלאַס.

„עס האָט איהם גענומען אַ לאַנגע צייט צו לייענען דעם בריף, מיר האָט זיך אויסגעוויזען, אַז ער מאַכט זיך באָר, אַז ער לייענט און אין דער אמת׳ן וויל ער בלויז געווינען צייט זיך צו־צוגרייטען צו דעם פערהער. מיט אַ פּנים, וואָס איז נאָך געווען בלאַס, האָט ער זיך צו אונז גע־ווענדעט און געפרעגט:

— אָבער וועגען וואָס האַנדעלט זיך דאָ?

„טשערנאָוו האָט געזאָגט:

— מיר האָבען אויסגעפונען, אַז דו ביזט גע־שטאַנען אין פערבינדונג מיט דער צאַרישער פּאָ־ליצײ.

„אַזעוו האָט זיך אויסגעגלייכט, ער האָט אויפ־געהויבען דעם קאָפּ און שטאָלץ געזאָגט:

— מײַן פערגאַנגענהייט איז מײַן פערטיידי־גונג.

„טשערניאָוו: — האָסטו עמיצען געזעהען פון די פּאַרטײ ־ מיטגלידער, ווען דו ביזט געווען אין בערלין?

„אַזעוו: — ניין.

„טשערנאָוו: — וועמען האָסטו געזעהען?

„אַזעוו: — איך וויל אויף דער פראַגע נישט ענטפערען.

„טשערנאָוו: — פאַרוואָס?

„אַזעוו: — עס האָט גאָרנישט צו טון מיט דער אָנגעלעגענהייט.

„טשערנאָוו: — נישט דו דאַרפסט אורטיילען וועגען דעם.

„אַזעוו: — איך בין אַ מיטגליד פון דעם צענטראַל־קאָמיטעט און דאָס קאָן מען נישט זאָגען וועגען אַלע, וואָס זענען דאָ (ער האָט געמיינט סאַווינקאָווען, וואָס האָט נישט געהערט צום צענט־ראַל־קאָמיטעט).

„סאַווינקאָוו: — מיר האַנדלען אין דעם נאָ־מען פון דער פּאַרטײ.

„טשערנאָוו: — הייסט עס, דו זאָגסט זיך אָפּ צו ענטפערען אויף אונזער פראַגע?

„אַזעוו: — ניין, איך וויל זאָגען, איך האָב קיינעם נישט געזעהען.

„טשערנאָוו: — פאַרוואָס האָסטו אין בערלין זיך אַריבערגעצויגען אין דעם האָטעל „קערטש״?

„אַזעוו: — עס איז געווען ביליגער.

„טשערנאָוו: — האָסט זיך איבערגעצויגען, ווייל ס׳איז געווען ביליגער?

„אַזעוו: — עס איז געווען נאָך אַן־אורזאַך.

„טשערנאָוו: — וואָס פאַר אַן־אורזאַך?

„אַזעוו: — דאָס האָט גאָרנישט צו טון מיט דער פראַגע.

„טשערנאָוו: — דו זאָגסט זיך אָפּ צו ענט־פערען?

„אַזעוו: — זעהר גוט. שרײַב אָן, איך האָב זיך איבערגעצויגען, ווייל ס׳איז געווען ביליגער.

„טשערנאָוו: — וואָס איז געווען דער נומער פון דײַן צימער אין דעם האָטעל „קערטש״?

„אַזעוו: — נומער דרײַ.

„טשערנאָוו: — בעשרײַב עס.

„אַזעוו: — לינקס פון דער טיר אַ בעט מיט אַ ווייסער קאָלדרע און מיט אַ ווייכער פּערענע, אַ רונדיגער טיש מיט אַ סאַמעטענעם טישטוך, ביים

פון א. גלאַנץ.

טיש צווײ פאָטעלען בעדעקט מיט גריבעם סאַמעט, אַ שפּיגעל מיט אַ וואַש־טיש, אַ טונקעלער טעפּיך אויפ׳ן דיל.

„די בעשרײַבונג איז געווען אײַנגאַנצען פאַלש.

„דאָ פאָלגען אַ רייה אַנדערע פראַגען, אויף וועלכע אַזעוו גיט זיכערע, פעסטע ענטפערס, כאָטש אַלע ווייסען, אַז ער זאָגט ליגען. אָבער ענדליך קומט אַ פראַגע, וואָס איז פאַר אַזעווען אַן־אמת׳ע פּאַסטקע, מען ווייזט איהם מיט דאָקומענטען, אַז ער איז געווען נישט לאַנג צוריק אין פּעטערבורג ביים געוועזענעם פּאָליצײ־דירעקטאָר, לאָפּוכין, און איהם געבעטען, אַז ער זאָל איהם נישט אַרויסגע־בען צו דער פּאַרטײ. לאָפּוכין אַליין האָט דערצעהלט פאַר דעם געריכט, ע״ר האָט דערקענט אַזעווען, ווען מען האָט איהם געוויזען זײַן בילד. אַזעוו איז צום ערשטען מאָל צוטומעלט געוואָרען. ער זאָגט:

— וואָס פאַר אַן־אומזין! איך פערשטעה דאָ גאָרנישט.

„טשערנאָוו: — ס׳איז נישטאָ וואָס צו פער־שטעהען. מיר ווייסען, דו האָסט געזאָגט צו לאָפּו־כינען: „איהר האָט דערצעהלט סאַווינקאָווען וועגען מײַן בעטייליגונג אין דער אָכראַנע, איך בעט אייך, זאָגט סאַווינקאָווען, אַז איהר האָט געמאַכט אַ טעות״.

אַזעוו איז אויפגעשטאַנען פון טיש אַן־אויפ־געריגטער האָט ער געשפּאַנט אַ ווײַלע איבערן צימער.

„טשערנאָוו: — מיר לייגען דיר פאָר פאָל־גענדע בעדינגונגען: דערצעהל אונז אָפען וועגען דײַ־נע פערבינדונגען מיט דער פּאָליצײ. מיר ווילען נישט רואינירען דײַן פאַמיליע. דענאַיעוו לעבט נאָך ביז׳ן היינטיגען טאָג אין אַמעריקע. (דענאַיעוו איז געווען אַ בעקאַנטער פּראָוואָקאַטאָר און פער־רעטער פון דער רעוואָלוציאָנערער פּאַרטײ „נאַ־ראָדנאַיאַ וואָליאַ״. ווען מען איז געוואויר גע־וואָרען פון זײַן פּראָוואָקאַציע און ער איז געשטעלט געוואָרען פאַר די פאַקטען, האָט ער זיך אין אַלץ מודה געווען, די פּאַרטײ האָט איהם געגעבען די מעגליכקייט צו אַנטלויפען און ער האָט זיך בע־זעצט אין אַמעריקע, לויט קלאַנגען, האָט ער גע־דינט אין דעם צאַרישען רוסישען קאָנסולאַט אין ניו־יאָרק ביז גאָר דער לעצטער צייט. פּאַקטיש ביז זײַן טויט. טשערנאָוו האָט אַלזאָ, אָנגעבאָטען אַזעווען די מעגליכקייט צו אַנטלויפען, אויב ער זאָל זיך מודה זײַן).

„אַזעוו האָט ווידער גענומען שפּאַנען איבערן צימער. ער האָט געריכערט איין פּאַפּיראָס נאָך דעם צווייטען.

„טשערנאָוו: — עס וועט זײַן דײַנע אינ־טערעסען אָנצונעהמען אונזער פאָרשלאַג.

אַזעוו האָט נישט געענטפערט. פויזע.

„טשערנאָוו: — מיר וואַרטען אויף אַן־ענטפער.

אַזעוו איז געבליבען שטעהן פאַר טשערנאָוו. ער האָט זיך בעהערשט און געזאָגט: „יאַ...... איך... האָב קיינמאָל נישט געהאַט גאָר נישט קיין בעציהונגען מיט דער פּאָליצײ״.

„טשערנאָוו: — טאָ ווי זשע ערקלערסטו אָט די בעשולדיגונגען? אַ פּאָליצײ־אינטריגע?

„אַזעוו: — איך ווייס נישט.

„טשערנאָוו: — ווילסטו אונז גאָרנישט דער־צעהלען וועגען דײַנע בעציהונגען.

„אַזעוו: — איך האָב נישט געהאַט קיינע בע־ציהונגען.

„טשערנאָוו: — מיר וועלען דיר געבען צייט זיך צו בעטראַכטען.

אַזעוו האָט ווידער גענומען שפּאַנען איבערן צימער. ווידער איז ער געבליבען שטעהן פאַר טשער־נאָווען און איהם אַרײַנגעקוקט גלײַך אין די אויי־גען, מיט אַ ציטערנדיגער שטימע האָט ער געזאָגט: „וויקטאָר, מיר האָבען אַזוי לאַנג צוזאַמען... אַזוי נאָהענט, מיר האָבען געאַרבייט צוזאַמען, דו קענסט מיך, ווי קאָנסטו קומען צו מיר מיט אַזעלכע מיאוסע בעשולדיגונגען״?

טשערנאָוו האָט טרוקען געענטפערט: — איך בין געקומען, הייסט עס, אַז איך האָב געדאַרפט קומען.

„סאַווינקאָוו — מיר געהען איצט. האָסטו גאָר נישט וואָס צוצוגעבען?

„אַזעוו: — ניין.

טשערנאָוו: — מיר גיבען דיר צייט ביז מאָר־גען צוועלף אַ זייגער, דו קאָנסט ביז דאַן בעטראַכ־טען אונזער פאָרשלאַג.

„אַזעוו: — איך האָב גאָרנישט, וואָס צו בעך־טראַכטען.

„סאַווינקאָוו: — מאָרגען צוועלף אַ זייגער וועלען מיר זיך האַלטען פרײַ פון וועלכער עס איז פערפּליכטונג.

אַזעוו: — איך האָב גאָרנישט וואָס צו בע־טראַכטען.

„מיר זענען אַוועק. צווײ אַ זייגער פאַרטאָג נאָך אונזער אוועקגעהען איז אַזעוו אַנטלאָפען אין דער בעגלייטונג פון זײַן ווײַב״.

דער געבראַכטער שמועס אַליין ווײַזט חיפּיל ווילענסקראַפט אָט דער מײַסטער־האַפטער מענש האָט פערמאָגט, דער אַרצי־פערעטער האָט געהאַט כּח זיך אַליין נישט צו פעראַטען ביז דער לעצטער מינוט.

אַזעווס סוף איז נישט גענוי בעוואוסט. די עסער־פּאַרטײ האָט איהם פער׳משפּט צום טויט, אין יעדען פּאַרטײ־מיטגלידס כּח איז געווען איהם צו הרג׳ענען, אָבער ער האָט זיך סיכטיג אויסבע־האַלטען. ער איז געשטאָרבען אין דײַטשלאַנד באַלד נאָך דער מלחמה — אַ נישט דערקענטער ביז׳ן

אַזעוו וואָלט געקאָנט זײַן אַ געגענשטאַנד פאַר אַ גרינטליכער פּסיכאָלאָגישער שטודיע אָדער פון אַן־אינטערעסאַנטער פּסיכאָלאָגישער דראַמע.

ער איז געגאַנגען מיט איהר סתם־אַזוי...

אָבער זײַן כּלה׳ס טאַטע האָט געהאַט וועגען דעם אַן־אַנדער מיינונג

ל. ב. — אַ בעקאַנטער ביאַליסטאָקער בחור— האָט געוואָלט האָבען אַ גרינג לעבען מיט דער מיידעל י. פון פּיאַסקעס. ער איז געגאַנגען מיט איהר אין טעאַטער, אין קינאָ, אויף דאַנסינגס און האָט נישט פערלוירען די האָפענונג.

אַז די ליבע איז געוואָרען גאָר־דייס, האָט די מיידעל שוין פערבעטען דעם בחור צו זיך אַהיים, אָבער דאָ האָט איהם געטראָפען אַזאַ דונער, וואָס ער האָט זיך אויף איהם גאָרנישט געריכט.

דאָס איז געווען סך־הכּל ביים דריטען ווידיט, וואָס ב. האָט אָפּגעשטאַט זײַן אויסדערוועהלטער, כּדי אײַנצולאַדען איהר אין קינאָ, און ווי מ׳איז אַזוי געזעסען און זיך „אונטערגעהאַלטען״, איז אַרײַן דער טאַטע, אַן „עמך׳דיגער יוד״, און אַ זאָג געטון צום בחור:

— ווען רעכענסטו חתונה צו האָבען מיט מײַן טאָכטער?

דער בחור איז געוואָרען צוטומעלט און גע־מיינט, אַז מ׳לאַכט פון איהם, אָבער די ערשטע דרײַ פּעטש, וואָס ער האָט בעקומען, האָבען איהם איי־בערצייגט, אַז דער קומענדיגער שווער מיינט עס גאַנץ ערנסט.

עס האָבען נישט געהאָלפען די טענות פון בחור, אַז ער געהט מיט איהר סתם־אַזוי... דער טאַ־טע האָט געברוגזט, אַז ער האָט אומגליקליך געמאַכט זײַן טאָכטער און מוז דעריבער מיט איהר חתונה האָבען.

און תּוך כּדי־דיבור זענען פון אַ דײַטיגען צי־מער אַרויסגעשפּרונגען עטליכע יודען מיט די חופּה־שטאַנגען, מ׳האָט דעם בחור אַרונטערגע־שטופּט אונטער דער חופּה און ער האָט וויינענדיג אָפּגעזאָגט די טרויעריגע 9 ווערטער...

איצט גייט אַרום דער פריש־געבאַקענער באַ־לעבעסל איבער די ביאַליסטאָקער גאַסען אַ צובראָ־כענער, שוואַרץ ווי די ערד...

יוגענטליכע אַרבייטסלאָזע אין בערלין

די צאָהל יוגענטליכע אַרבייטסלאָזע אין דײַטשלאַנד וואַקסט מיט יעדען טאָג.

מוזיקאַלישע נאָטיצען

קאָנצערטען פון דער וואָך

דער דינסטאָגדיגער סימפאָנישער נאָכמיטאָג־קאָנצערט איז געווען אינטערעסאַנט דערמיט, וואָס ס׳איז אויפגעטרעטען דער בעדייטענדער פּיאַניסט קלאַודיאָ אַראַו.

זײַן אינטערפּרעטאַציע פון שומאַנס א־מאָל־קאָנצערט איז געווען קינסטלעריש געשפּילט.

בעזונדערס, דער צווייטער לאַנגזאַמער טייל „אינטערמעצאָ גראַציאָזאָ״ איז געווען דורכגעדרונ־גען מיט׳ן ראָמאַנטישען הויך, וואָס מען הערט עס זעלטען.

דער קינסטלער איז ווי געשאַפען צו שפּילן שומאַנ׳ען, ער איז צאַרט, פײַנפיהליג, און דיכטעט נאָך אַלע אינטענציעס, וואָס ענטהאַלט אין זיך דער פּרעכטיגער אין ראָמאַנטישער סטיל געהאַל־טענעם קאָנצערט.

דאָסמאָל האָט אויך בערדיאַיעוו אין דוואָ־ראַקס סימפאָניע „נײַע וועלט״ אויך אַרויסבעקומען פון אָרקעסטער שעהנע מאָמענטען.

סיראָטאַ׳ס קאָנצערט

הען אַלע בעשעפענישן ליגען אפילו ארצה, איז אַ חזנ׳ישער קאָנצערט גאָרנישט קיין שלעכט אַרטיקעל.

מערקווירדיג: געהט איהר פרײַטאָג־צו־נאַכט אַרײַן אין אַ סינאַגאָגע, קען אייך גאָרנישט חלומ׳ען, אַז לאָדז פערמאָגט אַזאַ מין עולם וואָס קען אין אַ פּראָסטען מיטוואָך אָנפילען פּיגף „פילהאַרמאָ־ניעס״, כּדי צו הערען אויף דער עסטראַדע דאָס, וואָס אין דער סינאַגאָגע מאַכט מען גאָרנישט קיין צימעס דערמיט...

מיר זענען דערשטוינט געוואָרען, זעהענדיג דעם עולם יודען, וואָס האָט געשטורמט די „פילהאַרמאָניע״. יודען – חכמים, גבורים ונבונים חכמים. וואָס האָבען זיך אַרײַנגעשמוגעלט בנפש. גבורים. וואָס האָבען מיט די עלבויגענ׳ס דורכגע־געקעמפט פרעמדע פלעצער, און דוקא אין ערשטע רייהען, נבונים... געוועהנליכער עולם־מנגנים, וואָס פילען־אויס יעדען קאָנצערט פון אַ חזן, פון אַ זינגער).

אָט אַ די יודען, ווי עס שיינט, געהען הערען אַ חזן, ווײַל אַ חזן איז פאַר זיי אַנ׳אמת׳ער נחת־רוח. דאָס דערמאָנט זיי אין זייער שול־צייט, ווען זייער דאַווענען איז געווען בעגלייט דורך זיסע חזנישע זאַגעכץ (אימפּראָווי־זאַציע). ווען זיי האָבען געהערט געוואָלט אין בע־סערען זין אַ שלאָגער אַ „רצה׳לע״, און קומענדיג אַהיים, האָבען זיי איהם נאָכגעזינגען — אַזעלכע יודען קענען זיך אפילו אין איצטיגען קריזיס־צייט, נישט אָפּזאָגען זיך צו הערען אַזאַ גוטען חזן ווי סיראָטאַ. ווען ס׳איז דאָ די געלעגענהייט צו הערען אַ פּאָר פסוקים פון 55־טן קאַפּיטעל תהילים (תּפילה פון דער אָפּערע „סאַראַדעלע״) אָדער דעם בערימ־טען קדיש, וואָס ריהרט איהם ביז אַלע טיפענישען און איהם ווילט זיך אפילו נישט זאָגען מבינות. אויך סיראָטאַ איז עלטער און זײַן שטימע איז מאַטער געוואָרען — ער האָט זיך זײַן פערגעניגען און דאָס איז פאַר איהם גענוג!.. אין די יודען נישט בעסער פאַר אונז קריטיקער?

מיר, קריטיקער, מוזען אָפּשאַצען, אַז די שטימע איז פיל שוועהרער געוואָרען. די הויכע טע־נער ווערען אויסגעזונגען נישט לייכט, נאָר מיט אָנשטרענגונג. די פּראַזען זענען נישט צוזאַמענגע־שמאָלצען, קורץ געזונגען, און די אָפּשאַצונג שטערט אונז צו הערען און האָבען פערגעניגען פון די נאָך גרויסע און שעהנע שטימע פון דעם אמאָלי־גען חזן־קעניג – סיראָטאַ.

איז סיראָטאַ דער קעניג פון די חזנים, וו די אונטערנעהמער שרײַבען? און ווער איז ביי די אונטערנעהמער (אַ הויך סיראָטאַ׳ן) נישט קיין קעניג?..

הערען, אונטערנעהמער, וואָס זענען געווען פּיינזינגער, ווײַנטרויב, באַכמאַן, פּיטשע אָדעסער, ראָזומני, מינקאָווסקי, קופּער, זולצער, דוד רובין, ישראל מיכאַלאָווסקי, לייבעלע אַלוקסטער און קו־סאָוויצקי? – זענען זיי נאָר געווען מיגיסטאָרען, גו־בערנאַטאָרען, פּאָליצמייסטערס? – לעכערליך! סיראָ־טאַ איז אַ גוטער חזן, אפילו איהר וועט איהם נישט קרוינען פאַר אַ מלך, און דעריבער געהט דער עולם איהם הערען.

זײַן טאָכטער העלענאַ? זי איז, ווי מײַן שכן, וואָס איז נעבען מיר געזעסען אויפ׳ן קאָנצערט, האָט מיר לײַכטער געמאַכט מײַן אויפגאַבע אַלס רעצענזענט, וועלכער האָט נאָכ׳ן ערשטען נומער געזאָגט – זי איז אַ מאַרקע־סחורה – דאָס איז כּמעט די כאַראַקטעריסטיק פון איהר. איך וועל נאָך צו־געבען, אַז זי האָט אַ גרויסע, שעהנע סאָפּראַן־שטי־מע און זינגט זעהר געפיהלפול. דאַרף מען בעסער זינגען, ווי זי האָט מיט איהר פאָטער געזונגען דעם דועט „בת־ציון״? און אַזוי אויך ביים קלאַוויר, האָט דער דריטער גליד פון סיראָטאַ׳ס קאָנצערט־פאַמיליע – נפתלי, זעהר מוזיקאַליש בעגלייט צו אַלע געזאַנגען.

D—ski.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

שטראָפּ-רעכטע קאָנסעקווענצען

פאַר נישט צושטעלען סעקוועסטרירטע זאַכען צו דער ליציטאַציע

צווישען די אָפּטסטע משפטים, וועלכע געהען לעצטענס דורך די שטראָף-געריכטען, פערנעהמען, דאַכט זיך, דאָס ערשטע אָרט די בעשולדיגונגען אין פערטאַבליעווען זאַכען, אויף וועלכע ס'איז געלייגט געוואָרען זאַיענטשע לטובת אַ קרעדיטאָר.

געגען דאָזיגען אָרט פערברעכענס באַזירט דער אַרטיקעל 607 פון שטראָף-קאָדעקס וועלכער זעהט פאָר אַ תפיסה-רעפּרעסיע אויף אַ טערמין ביז איין יאָהר.

אין דער געריכטס-פּראַקטיק בעוועגען זיך אָבער די אַרויסגעטראָגענע אורטיילען פאַר אַזעלכע פערברעכענס אויף דער ליניע פון 7 טעג ביז לענגסטענס צוויי חדשים. גאַנץ אָפט ווערען אַפילו אָנגעוואַנדען אין אַזעלכע פאַלען געלד-שטראָפען לויט דער סקאַלע פון 20 ביז 200 זלאָטעס.

וואָס שייך דער פעראַנטוואָרטליכקייט לויט'ן דערמאָנטען אַרטיקעל, איז אַלץ איינס, צי דער אָנגעקלאָגטער האָט די סעקוועסטרירטע חפצים פערקויפט פערזעצט, בעהאַלטען, איבערגעשיקט אָדער צושאַנדען געמאַכט, גענוג איז, אַז די דאָזיגע חפצים זענען געווען זיין אייגענטום, אַז זיי זענען סעקוועסטרירט געוואָרען בכדי צו זיכערען די מאַטעריעלע אינטערעסען פון אַ דריטען פערזאָן, אַז זיי זענען צו דער ליציטאַציע נישט צוגעשטעלט געוואָרען און אַז דורכדעם האָט דערזעלבער דריטער פערזאָן געליטען אַ דער געקאָנט ליידען אַ געוויסען מאַטעריעלען שאַדען.

דער אומשטאַנד, אַז אַ טייל סעקוועסטרירטע זאַכען זענען צו דער ליציטאַציע יאָ צוגעשטעלט געוואָרען, אַז די איבערגעבליבענע חפצים געווענען בכדי צו בעפרידיגען די פּרעטענזיע פון קרעדיטאָר און אַז דער אָנגעקלאָגטער האָט פאַר'ן פסק דין גערעקט דעם שולדיגען חוב, ענדערט נישט דעם תוכן פון פערברעכען.

פערשטייט זיך, אַז אויב דאָס ציוויל-געריכט האָט דערווייל אָנערקענט (דורך אַזאַ גערופענע ווי לאַנטשעניע), אַז דאָס קוועסטיאָנירטע פערמעגען איז נישט געווען דעם אָנגעקלאָגטענ'ס אייגענטום איז נישטאָ קיין רעכטליכען גרונד אָנצווענדען לגבי איהם די סאַנקציע פון אַרטיקעל 607.

דעסגלייכען קען מען אויך נישט פערמשפּטען לויט'ן אַרטיקעל 607 פאַר פערטאַבליעווען סעקוועסטרירטע זאַכען אויף וויפיל דער אָנגעקלאָגטער איז נישט דער אייגענטימער פון די דאָזיגע זאַכען, און אויך נישט דער אייגענטליכער בעל-חוב, נאָר זיי זענען איהם אָנפערטרויט געוואָרען דורכ'ן עקזעקוטאָר אַלס דאָזאָרצע.

צום סוף איז כדאי אויפמערקזאַם צו מאַכען, אַז אין די פאַלע ווען דער אינקרימינירטער פערברעך אונטערליגט נישט קיין שום ספקות קאָן דאָס געריכט פערמשפּטען דעם אָנגעקלאָגטען אויפ'ן סמך פון אַזאַ גערופענעם באַקאַז-קאַרני.

ווײַבאַלד דער פערמשפּטער האַלט, אַז אַזאַ פסק דין איז נישט קיין גערעכטער קאָן ער זיך ווענדען אין בעשטימטען טערמין מיט אַן ענטשפּרעכענדע בקשה אין געריכט, און בעטען, אַז דער ענין זאָל בטראַכט ווערען דורך אַ נאָרמאַלע געריכטס-פערהאַנדלונג.

י. אינפעלד.

פעראַנטוואָרטליכקייט פון אַ זשיראַנט פאַר אַ טשעק

אין די סוחרישע קרייזען האָט זיך איינגעביל דעט אַ מיינונג, אַז אַ זשיראַנט טראָגט נישט קיין שום פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אַ דורך איהם זשירירטען טשעק.

אמת, אויף וויפיל עס האַנדעלט זיך וועגען אַזוי גערופענע שטראָפליכע קאָנסעקווענצען פאַר אַ טשעק טראָגט טאַקע נישט קיין זשיראַנט דערפאַר די מינדעסטע פעראַנטוואָרטליכקייט, קוים גייט אָבער וועגען דער פליכט צו בעצאָהלען די טשעק-סומע, שטימט די דערמאַנטע מיינונג שוין נישט אין גאַנצען מיט דער פאַקטישער זאַכלאַגע.

קודם כל דאַרף פעסטגעשטעלט ווערען, אַז דאָס געזעץ אָנערקענט אַפּהענגיג פון אומשטאַנד אויף וועמענס פערזאָן די זענען איבערגעוויזען, דרייערליי פאָרמען פון טשעקען.

ס'זענען אַלזאָ פעראַן טשעקען אויסגעשטעלטע אויף אַ בעשטימטען פערזאָן, אויף אַ בעשטימטען פערזאָנס זלעצעניע און ס'זענען אויך פעראַן טשעקען, וועלכע זענען אַזוי אויסגעשטעלט, אַז די איבערגעגעבענע סומע דאַרף אויסגעצאָהלט ווערען נישט אַ בעשטימטען פערזאָן נאָר דעם פּאָרצייגער פון טשעק. אָט די זשיראַנטען פון דער לעצטער קאַטעגאָריע טשעקען טראָגען טאַקע נישט קיין שום פעראַנטוואָרטליכקייט.

דאַגעגען איז אַ זשיראָ אויף אַ טשעק, אויסגעשטעלט אויף אַ בעשטימטען פערזאָן אָדער אויף זיינס אַ זלעצעניע יאָ גילטיג און די זשיראַנטען טראָגען טאַקע ביי אַזעלכע טשעקען די פולע סאָלידאַרישע פעראַנטוואָרטליכקייט.

דערביי מוז אויפמערקזאַם געמאַכט ווערען, אַז מ'טרעפט אין פערקעהר נאָך אַ טיפּ טשעקען וועלכע זענען אַזוי אויסגעשטעלט, אַז די בעטרעפענדע טשעק-סומע ווערט איבערגעוויזען גלייכצייטיג אויף אַ בעשטימטען פערזאָן עווענטועל אויף אַ פּאָרצייגער, אָדער ס'ווערט אין גאַנצען נישט דערמאָנט אין זיי, וועמען די טשעק-סומע דאַרף אויסגעצאָהלט ווערען.

אַזעלכע טשעקען ווערען בעטראַכט פאַר אויסגעשטעלטע אויף אַ פּאָרצייגער: ממילא קאָנען זיי נישט אינדאָסירט ווער'ן און די זשיראַנטען טראָגען פאַר זיי נישט קיין שום פעראַנטוואָרטליכקייט.

פאַר טשעקען, וועלכע זענען יאָ שוין אינדאָסירבאַר, קאָן זיך דער זשיראַנט אויך בעפרייען פון דער פעראַנטוואָרטליכקייט וויבאַלד ער בעמערקט ביי דער זשיראָ: bez odpowiedzialności אָדער bez rękojmy.

בעפרייט פון דער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער זשיראָ ווערט אויך אַ זשיראַנט אויב דער זשירירטער דורך איהם טשעק ווערט אין געזעצליך-פעסטגעשטעלטען טערמין (צעהן טאָג אויפ'ן אָרט צוואַנציג טאָג אין דער מדינה)), נישט פעסטגעשטעלט דעם טראַסאַט (אָנגעוויזענע באַנק-אינסטיטוציע).

בכלל ווערט אַ פּרעטענזיע פון טשעק-אינהאַבער צו אַ זשיראַנט פערעלטערט נאָך 6 חדשים, רעכענדיג פון טערמין, ווען דער טשעק איז פאַרגעשטעלט געוואָרען דעם טראַסאַט אָדער פון טער טשעק אויסגעקויפט, עווענטועל ווען מ'האָט איהם מין, ווען דער פריהעריגער זשיראַנט האָט דעם דערלאַנגט אַ געריכט.-אָנקלאַגע.

לד.

וועלכע יונגעלייט דאַרפען נישט פאָרשטעלען קיין ערלויבנישען פון דער מיליטער-מאַכט אויף אַנ'אויסלענדישען פּאַס?

פעראַן אַ גאַנצע רייהע מיליטער-פליכטיגע פערזאָנען, וועלכע דאַרפען נישט פאָרשטעלען קיין ערלויבניש פון דער מיליטער-מאַכט בײַם אַרויסנעהמען אַנ'אויסלענדישען פּאַס. די סטאַראָסטווע איז אָבער בערעכטיגט לגבי געוויסע גרופּעס אַזעלכע מיליטער-פליכטיגע פערזאָנען אָנצווענדען בעשטימטע פערשווערונגען בײַם אַרויסגעבען זיי אויסלענדישע פּעסער.

ט'קומען אַלזאָ דאָ אין בעטראַכט פאָלגענדע 3 שיכטען פּאָבאָר- אָדער מיליטער-פליכטיגע פערזאָנען: 1) יונגעלייט אין עלטער פון 18 ביז 20 יאָהר, 2) יונגעלייט אין עלטער פון 20 יאָהר ביז צו דער פּאָבאָר-קאָמיסיע און 3) יונגעלייט וועלכע זענען קוואַליפיצירט געוואָרען צו דער קאַטעגאָריע „בע".

וואָס שייך דעם ערשטען שיכט פּאָבאָר-פליכטיגע יונגעלייט, און די פערזאָנען, וועלכע מ'האָט פּ פערעכענט צו דער קאַטעגאָריע „בע", קאָנען בעקומען אַנ'אויסלענדישען פּאַס, אויב ס'האַנדעלט זיך וועגען אַנ'עמיגראַציע-אַרויספאָהר (שטענדיג, פערדינסט, אַרבייטען) — בלויז אין אויסנאַהמס-פאַלען. קוים גייט עס אין אַזויגערופענע געלעגענהייטס-רייזע (טויט, אָדער קראַנקהייט אין דער משפחה, קוראַציע, אָפּעראַציע, ירושה, געשעפטס, ספּאָרט, ווי-סענשאַפט, אויספלוג, וואַקאַציע, קאָנגרעס, צוזאַמענפאָהר, טוריסטיק)— אָהן בעזונדערע בעגרענצונגען.

פערשטייט זיך, אַז אין ביידע פאַלען מוזען די פּעטענטען צו די דערלאַנגטע בקשות באַלייגען געהעריגע צייגנישען.

יונגעלייט אין עלטער פון געענדיגטע 20 יאָהר ביז'ן מאָמענט פון שטעלען זיך פאַר דער פּאָבאָר-קאָמיסיע קאָנען בעקומען אַנ'אויסלענדישען פּאַס נאָר אין אַ גאָר וויכטיגען אויבענאויסגערעכנטען געלעגענהייטס-פאַל אָדער אין אַנ'עמיגראַציע-אַרויספאָהר אָבער נאָר צוזאַמען מיט דער משפחה און אויך נאָר דעמאָלט ווען דער טערמין פון אַוועקפאָהרען פאַלט נישט צוזאַמען מיט'ן טערמין פון שטעלען זיך פאַר דער פּאָבאָר-קאָמיסיע.

אין אַלע פאַלען, אָהן יעדער בעגרענצונג, בעקומען אויסלענדישע פּעסער: רעזערוויסטען: פערזאָנען, וועלכע זענען פערעכענט געוואָרען צו דער קאַטעגאָריע „צע", אָדער „דע", און יונגעלייט אין עלטער ביז 18 יאָהר.

בכלל דאַרף מען געדענקען, אַז מיט'ן מאָמענט, ווען ס'ווערט פעראָרדענט אַ פּאָבאָר אָדער גערופען אויף אַ קאָנטראָל-פערזאַמלונג עווענטועל אויף אַן אַנדערע וועלכע ס'איז מיליטערישע דינסט-פליכט, ווערט תיכף אָפּגעשטעלט דאָס אַרויסגעבען אויסלענדישע פּעסער, און דעסגלייכען אויך ערלויבנישען פון מיליטער-מאַכט אויף אויסלענדישע פּעסער לגבי אַלע פערזאָנען, וועלכע זענען די דערמאָנטע מיליטער-פליכטען אונטערגעוואָרפען.

א. נ.

ווען דאַרף אויסגעצאָהלט ווערען אַנ'אַרבייטער זיין שכירות?

פיל אונטערנעהמער ווענדען אָן לגבי די בעשעפטיגטע ביי זיי אַרבייטער אַזאַ טאַקטיק, אַז נישט זיי צאָהלען אויס די בעטרעפענדע שכירות און נישט זיי קינדיגען.

מענליך, אַז די האַנדלען אַזוי, נישט אַזוי ווייט צוליב ביזוויליגקייט ווי גאָר פשוט מחמת מאַנגעל אין צאָהלונגס-מיטלען, אומאָפּהענגיג צוליב וואָס פאַראַ סיבה דאָס געשעהט, איז אָבער אַזאַ האַנדלונג געזעצליך נישט דערלאָזבאַר.

דער אַרטיקעל 32 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה - פּרעזידענט וועגען אַרבייטס - אָפּמאַכען שטעלט גענוי פעסט די טערמינען ווען דעם אַרבייטער מוז אויסגעצאָהלט ווערען זיין לוין. אין דעם פּרט טיילט איין דער דערמאָנטער אַרטיקעל די אַרבייטער אין פאָלגענדע דריי קאַטעגאָריעס: אין אַזעלכע, וועלכע זענען אָנגאַזשירט געוואָר'ען אויף אַ בעשטימטען טערמין, אָדער אַנ'אומבעשטימטען טערמין אָדער אויף אויסצופיהרען אומבעשטימטע אַרבייט.

אויב אַנ'אַרבייטער ווערט צוגענומען אויף אַ טערמין נישט לענגער ווי צוויי וואָכען, מוז איהם די שכירות אויסגעצאָהלט ווערען תיכף נאָכדעם ווי דער אָפּמאַך האָט זיך געענדיגט, קוים איז ער אָבער אָנגאַזשירט געוואָרען אויף אַ לענגערען טערמין, דאַרף מען איהם די שכירות אויסצאָהלען מינדעסטענס 1 מאָל אין יעדע 2 וואָכען.

דער לעצטער כלל גילט דעסגלייכען אויך ביי אַנ'אָפּמאַך אויף אַנ'אומבעשטימטען טערמין.

וואָס שייך אַנ'אָפּמאַך וועגען אויספיהרען אַ בעשטימטע אַרבייט, מוז אויפ'ן חשבון פון דער בעטרעפענדער סומע אַרבייטסלוין אויסגעצאָהלט ווערען דעם אַרבייטער קאָנטאָ'ס אין די אָנגערעדטע טערמינען אָדער אַלענפאַלס נישט זעלטענער, ווי למשל אין יעדע 2 וואָכען און אין דער הויך פון בעטרעף פון מינדעסטענס 2-וואָכענדיגען אַרבייטסלוין, אויסגערעכענט לויט דער פעסטגעשטעלטער נאָרמע אָדער לויט'ן ווערט פון דער אָפּגעטוענער אַרבייט אין דער געגעבענער צייט.

וויבאַלד אַנ'אונטערנעהמער פאַסט זיך נישט צו צו די אויבענאויסגערעכענטע בעשטימונגען איז דער אַרבייטער בערעכטיגט צו ציהען דערפון פאָלגענדע קאָנסעקווענצען:

אויב אַנ'אַרבייטער בעקומט נישט ...צאָהלט זיין שכירות אין אָנגעוויזענעם טערמין, הייסט עס, אַז דער אונטערנעהמער האָט געגעבען איינגעוויליג דעם אָפּמאַך, דער אַרבייטער האָט אין אַזאַ פאַל דאָס רעכט תיכף צו פערלאָזען דעם אַרבייטס-פּלאַץ און צו מאָהנען ענטשעדיגונג אין דער הויך פון 2-וואָכענדיגען אַרבייטס-לוין, אויב ס'האַנדעלט זיך וועגען אַנ'אַרבייט אויף אַנ'אומבעשטימטען טערמין אָדער פאַר דער גאַנצער צייט פון געשלאָסענעם אָפּמאַך, אויב ס'גייט וועגען אַ טערמיניגע אָדער בעשטימטע אַרבייט.

מ'דאַרף אָבער בעמערקען, אַז צו מאָהנען אַנ'ענטשעדיגונג איז אַנ'אַרבייטער אין אַזאַ פאַל נאָר דעמאָלט בערעכטיגט ווען ער פערלאָזט דעם פּאָסטען אין משך פון 7 טעג נאָכ'ן טערמין פון אויפהאַלטען דאָס אויסצאָהלען איהם די שכירות.

קוים האָט ער אָבער אין משך פון 7 טעג נישט אויפגעלעזט דעם אָפּמאַך, איז ער בערעכטיגט צו מאָהנען בלויז אַזויגערופענע שטראָף-פּראָצענטער אין דער הויך פון 2 ביז 3 חודשלעך, אָנהייבענדיג פון טעמ'ין פון דער ערשטער פערהאַלטענער אויסצאָהלונג.

די רעכט צו מאָהנען אַזאַ ענטשעדיגונג ווערט פערעלטערט נאָך 6 חדשים.

י. א.

מאַדאַם צעצי-ליאַניע

וועט שוין מעהר קיין כּוּאינקע נישט שטעלען

ווייל דערפאַר איז זי שיער נישט געגאַנגען אין „קאָזע" אריין

(אַ זעלטענער פּראָצעס אין היגען שטעטישען געריכט)

זי איז בעקאַנט אין דער לאָדזשער דאַמען-וועלט אַלס אינהאַבערין פון אַן'ערשט-קלאַסיגען מאָדע-סאַלאָן. אַליין איז זי אַ פרוי פון אַ פשוטען יודישליכען מאַן, און אַ טאָכטער פון נאָך פשוטערע עלטערען. הייסען הייסט זי צירל לאה, רופען לאָזט זי זיך אָבער נישט אַנדערש ווי נאָר צעצי-ליאַניע.

אָט די דאָזיגע מאַדאַם צעצי-ליאַניע פיהרט זיך פונקט אַזוי ווי אַלע „היינטוועלטיגע" פרויען — נישט ערגער און נישט בעסער; זי חברט זיך מיט אַ פּזשיאַטשעל, קורזשעט פּאַפּיראָסען, טרינקט אַמאָל אַ שנעפּסעל, מאַכט פון צייט-צו-צייט אַ קערטעל, מאַזשגירט זיך דאָס פּנימעל, שטודירט דעם עקספּרעס, באַלעקט זיך מיט אַ פעט וויצעל און פערשוועכט נישט חלילה איהר כשר-פּיסקעל מיט אַ יודיש וואָרט.

קורץ: אַנ'אמת'ע יענטע-ליגענטקע.

די גאַנצע יענטע-ליגענץ איהרע בראָקט אָבער די מאַדאַם צעצי-ליאַניע אַריין אין דער ערציהונג פון איהרע קינדער.

אַז מ'וויל געבען אַ קינד אַ גוטע ערציהונג, טענה'ט מאַדאַם צעצי-ליאַניע — מוז מען דערצו רעדען בלויז פּויליש, לאָזען עס חבר'ן זיך מיט פּוילישע קינדער. און איזאָלירען עס פון אַלעמען און פון אַלץ, וואָס שמעקט מיט יודיש.

געטריי איהרע דערמאָנטע יענטע-ליגענטישע ערציהונגס-פּרינציפּען, שיקט די מאַדאַם צעצי-ליאַניע איהרע קינדער דווקא אין אַנ'עכט-קאַטוילישע פּרעבלובקע, הייסט זיי קאָלענעווען נאָר מיט'ן סטרוזש וואָיטשעכס ילדים און לאָזט צו זיי אַפילו נישט צו די אייגענע קאַפּאָטשאַרסקע טאַטע-מאַמע.

היי-יאָהר האָט די מאַדאַם צעצי-ליאַניע געוואָלט שלאָגען רעקאָרד מיט איהר „פּאָסטעמפּ", און גלייכצייטיג אויך שאַפען אַ „היימישע" סביבה פאַר איהרע קינדער.

זי האָט דעריבער ווייניאַכטען איינגעאָרדענט אַ קריסטענבוים, איהם בעהאָנגען און בעצירט מיט אַלע גוטע זאַכען און קלימפּערלעך און פערבעטען אויף אַ הערבאַטקע איהר יענטע-ליגענטישע טאָוואַזשיסטוואָ.

דערווייל האָט זיך פּאַסירט אַזאַ מעשה:

מאַדאַם צעצי-ליאַניע האַלט ווי געוועהנליך אַ קריסטליכע שפחה, און די דאָזיגע שיקסע אַוועק זונטאָג פאַר ווייניאַכט אויף וויכאָדנע, פאַלט איהר גראָד איין צו געהן אין זוויאָנדעק.

הערט זי, ווי עפּעס אַ גאַנצער שישקע ליגט דאָרט אַוועק אַזאַ דרשה:

— די זשידעס זענען אַזוי ווי די היישעריקען אַלץ ווילען זיי איינשלינגען, אָט האָבען זיי פערכאַפּט אונזערע נעמען און שפּראַך, אָט וואַרפען זיי זיך אויף אונזערע ליטעראַטור און פערפּלייצען אונזער טעאַטער. אַפילו אונזערע זיטען און טראַדיציעס רויבען זיי ביי אונז צו. אַ קאַמף מוז אויפגעהויבען ווערען געגען די פערכאַפּערישע זשידעס.

אַז מאַרישע איז אַהיימגעקומען צו איהר מאַדאַם צעצי-ליאַניע אויף דער נאַכט פון 24-טען אויף 25-טען דעצעמבער, און געטראָפען אַנ'אויסגעפּוצטע כאָינקע, אַרום וועלכער ס'איז געזעסען אַ זשידאָווסקע טאָוואַזשיסטוואָ און זיך געבאַוויעט ביי אַנ'אָקאָ, איז איהר פרום האַרץ אויפגעציטערט געוואָרען, הלמאַי, די זשידעס האָבען ביי איהר אַוועקגעגזלט די הייליגע מצווה-כאָינקע. זי האָט זיך נישט געמאַכט וויסען און איז גלייך אַוועק, וואוהין מען דאַרף און אין אַ קורצער צייט נאָכדעם איז מאַדאַם צעצי-ליאַנע אַוועקגעשטעלט געוואָר'ען פאַר'ן געריכט אַלס בעשולדיגטע אין פּראָפאַנירען קריסטליכע הייליגקייטען.

איהר גליק איז געווען, וואָס אַנ'עקספּערט, אַ טעאָלאָג האָט פעסטגעשטעלט אַז א כאָינקע איז נישט מעהר ווי אַ טראַדיציע און האָט מיט רעליגיעזע פּריציפּען נישט קיין נאָהנטע שייכות. אויף דעם סמך איז טאַקע די מאַדאַם צעצי-ליאַניע אַרויס דאָס מאָל פריי. אָבער דער ריכטער האָט איהר פונדעסטוועגען אַריינגעזאָגט אַ שאַרפע פּאַרציע מוסר בנוגע איהר שנאה צו יודישקייט, און איהר געוואָרענט אַז זי זאָל אין דער צוקונפט נישט זיך צו ווייט פערגאַלאָפּירען מיט איהר פּוילישקייט.

צי די דאָזיגע שטראָף-רייד וועלען ווירקען אויף אַזאַ יענטע-ליגענטקע ווי מאַדאַם צעצי-ליאַניע וועלען מיר זעהען.

אַרגוס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואָך
ג
10
אדר א׳ תרצ״ב

פעברואר
זון-אויפגאַנג 7.12
זון-אונטערגאַנג 4.28

פון האנדעלס-געריכט

פירמע „ז. מאַניטיום“ רעגולירט מיט די קרעדיטאָרען. — צאָהל פּראָטעסטען אין יאַנואַר קלענער ווי אין דעצעמבער

די פירמע „אברהם דוד פּאַצאַנאָווסקי“, הורט-סוחר פון פּאַפּיר און שרייב-מאַטעריאַלען (פּיעטרי-קאָווער 7) האָט מיט אַ צייט צוריק זיך געווענדעט צום געריכט מיט אַ ביטע וועגען אַ „נאַדזור“. נישט קוקענדיג דערויף, וואָס קיין איינער פון די בעלי-חובות איז נישט געווען געגען דעם „נאַדזור“, האָט דאָס געריכט די ביטע אָפּגעוואָרפען.

אויף דאָס אַפּעלאַציע-געריכט, וואו פּ. האָט אַפּעלירט, האָט די אָנקלאַגע אָפּגעוואָרפען כּחות פּאַצאַנאָווסקי׳ס מאָטיווען זענען נישט קיין גענו-גענדע.

* * *

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט די פירמע „ז. מאַניטיום“, גראַפישער אַנשטאַלט (זשע-ראָמסקיעגאָ 87) בעקומען אַ „נאַדזור“ אויף 3 חדשים.

מחמת דעם, וואָס אין משך פון די 3 חדשים האָט די פירמע נישט בעוויזען צו סאַנירען די אונטערנעהמונג, האָט זיך די פירמע געווענדעט צום געריכט מיט אַ ביטע, ס׳זאָל איהר דערלויבט ווער-רען צו רעגולירען די חובות מיט די קרעדיטאָרען. די פירמע לעגט פאָר אַ רעגולאַציע אויף 50 פּראָצ.

אויף דער לעצטער זיצונג האָט דאָס געריכט די ביטע גענומען אין אַכט און פאָראָרדענט אָנ-צוהייבען עפענטליכע רעגולאַציע-אונטערהאַנדלונגען.

* * *

דער פירמע „לוסטערניק און זשולאַקאָווסקי“ (פּיעטריק. 104) איז פון סעפּטעמבער 1929 פאַר-עפענטליכט געוואָרען אַנ׳אויפּאַדלאָשטש. אויף דער לעצטער פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען, האָט די געפאַלענע פירמע נישט געמאַכט קיין שום פאָר-שלאַגען. די פערזאַמעלטע האָבען דערום בעשלאָסען צו שליסען אַנ׳אַפּמאַך, כּדי צו ליקווידירען די אַקטיוועס פון דער אויפּאַדלאָשטש מאַסע לטובת די קרעדיטאָרען. די פערזאַמעלטע האָבען אויך בע-שלאָסען צו ווענדען זיך צום געריכט מיט דער ביטע, צו קוואַליפיצירען דעם געפאַלענעם איהם צוריקצוקעהרען די סוחרישע עהרע.

דאָס געריכט האָט די בעשלוסען פון די קרע-דיטאָרען בעשטעטיגט.

* * *

אויף דער נעכטיגער זיצונג האָט דאָס גע-ריכט פערעפענטליכט אַנ׳אויפּאַדלאָשטש דער פירמע „ישראל פראַנקעל׳ס זיהן“, מעכאַנישע לוין-וועבערי אין זגערזש (דאָמבראָווסקיעגאָ 14). די געפאַלענע זענען געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליצייאישער אויפזיכט.

* * *

אין חודש יאַנואַר ד. י. זענען אין לאָדז בײַ 18 רעיענטען פּראָטעסטירט געוואָרען 25,183 אינ-לענדישע וועקסלען אויף אַ סומע 5.069.069 זל. אין 20 אויסלענדישע וועקסלען אויף אַ סומע 21 245.69 זל. צוזאַמען מיט׳ן לאָדזשער קרייז זענען אין יאַנואַר פּראָטעסטירט געוואָרען 29.723 וועק-סלען אויף אַ סומע 6.051.838.82 זל. אין פערגלייך צום חודש דעצעמבער פ. י. האָט זיך די צאָהל פּראָטעסטירטע וועקסלען אין לאָדזשער קרייז פער-קלענערט אויף 4.174 פּראָטעסטען.

גיזעץ-ענדערונג וועגען צייט-ווייליגען רעגולירען די קאָמו-נאַלע פינאַנצען

(2) דער לאָדזשער וואָיעוואָדעך־אַמט האָט נעכ-טען בעקומען פון אינערן־מיניסטעריום אַ בריף מכוח דעם געענדערטען געזעץ וועגען דעם צייטווייליגען רעגולירען די קאָמונאַלע פינאַנצען.

אינטערווענץ פון די בוי-פער-איינען און בוי-צעכען ביים וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי

(2) נעכטען איז אין קאַבינעט פון וויצע־פּרע־זידענט ראַפּאַלסקי פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט פאָרשטעהער פון „פּראַצאַ“ און פון 7 האַנדווער־קער־צעכען. וועלכע האָבען אינטערווענירט וועגען דעם, אַז בײַ די נײַע בוי־אַרבייטען פון׳ם מאַ־גיסטראַט זאָלען זײַן בעשעפטיגט אויסשליסליך לאָדזשער בוי־אונטערנעהמער, און בוי־אַרבייטער.

דער וויצע־פּרעזידענט האָט צוגעזאָגט אונטער־צושטיצען די דאָזיגע פאָדערונגען אויף דער נאָהענ־סטער זיצונג פון מאַגיסטראַט.

אַ מעסער - שטעכער אויף דער קאַמיעננאַ גאַס

(2) נעכטען איז אויף קאַמיענגאַ גאַס, לעב׳ן נומער 6, בעפאַלען געוואָרען דער 22־יאָהריגער אַנ־טאָני גאָס, (פון קאַמיענגאַ 6), וועלכער האָט בע־קומען פון׳ם אומבעקאַנטען אַנפאַלער מיט אַ מעסער אין פנים.

פּאָגאָטאָוויע האָט ערטיילט הילף דעם פערוואונ־דעטען, און פּאָליציי זוכט דעם אַנפאַלער.

אַנ׳אַלטער יוד געשטאָרבען אין אַ וואַנע

(2) אין דער באָד אויף מעלטשאַרסקיעגאָ 11 איז פּלוצים געשטאָרבען אין אַ וואַנע דער 72־יעהריגער מרדכי ביין (פון דרעוונאָווסקאַ 7) אַנ־אַרבייטסלאָזער שניידער.

2 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז

פאַר אויסברענגען פאַלשע פינף-זלאָטעדיגע

(2) דאָס לאָדזשער קרייז־געריכט האָט נעכטען פערמשפט אויף 2 יאָהר אויסבעסערונגס־הויז די 30־יאָהריגע קאַטאַזשינאַ אורבאַנסקאַ דערפאַר, וואָס זי האָט בשעת׳ן געוואָלט אויסבײַטען אויף באַלוט־סקער מאַרק בײַ אַ פויער אַ פאַלשען 5־זלאָטי־דיגען.

אַ כיטרער פויער,

וואָס פערשווענדעט 4000 זלאָטעס נעזעלשאַפטליך געלט

(2) דער 45־יעהריגער פויער אַלעקסאַנדער קנאַפּ (פון דאָרף לאַזנאָוו) האָט אַלס פאָרזיצער פון דער לאָקאַלער בעוואַסערונג־געזעלשאַפט פערשווענ־דעט 4 טויזענד זלאָטעס, פערהוילענדיג זיי, און אויסברענגענדיג דאָס געלד אויף פרויען...

דערבײַ האָט ער אויף די סומען אויסגעשטעלט פאַלשע קוויטונגען.

נעכטען האָט ער דערפאַר בעקומען צו זיצען 2 יאָהר טורמע.

סקאַנדאַליעזע געשיכטע מיט אַ לאָדזשער משפּחה

די בילד-שיינע פרוי פון׳ם טאַנץ-מייסטער העניקאָווסקי אַלס אַ דרייסטע אַפעריסטע — ווי אַזוי ס׳זענען בעשווינדעלט געוואָרען קאַסירערס פון לאָדזשער גרויסע פירמעס. — די טאָכטער, די מאַמע און דער טאַטע. — אַלע דריי זענען פערהאַלטען געוואָרען

(2) אַ גאַנצע רייהע קאַסירערס אין די גרע-סערע פירמעס אויף פּיעטרקאָווער גאַס פון ווײַן-אַרטיקלען, קאָנפעקציע-סקלאַדען, גאַלאַנטעריע-גע-וועלבער פון זײַדען-שטאָפען א.א.וו. האָבען די לעצטע צייט געהאַט צו זינגען און צו זאָגען פון פערשידענע אומדערקלעהרבאַרע מאַנקאָ׳ס אין זייע-רע קאַסעס. און בײַ אַ סך פאַלען, ווען עס האָט נישט געהאָלפען זייער פערענטפערען זיך פאַר די באַלעבאַטים זייערע האָבען זיי, געבען, בתרפותנו הרבים געמוזט דעקען די היזיקות פון די אייגענע קעשענעס...

די סבּה פון די „אויסגעטריקענטע געלדער“ איז געווען א געהיימניש נישט צום פערשטיין מיטן טשוט׳ען שכל און מ׳האָט זיך שוין אפילו נישט גענומען דעם קאָפּ צו ברעכען, וואָס דאָ קומט פאָר.

אַזוי איז עס — און מ׳האָט שלום געמאַכט מיט׳ן גורל...

האָט זיך דער ענין געצויגען אַזוי לאַנג און אַזוי ברייט, ביז ער איז נעכטען אויפגעקלעהרט געוואָרען אויף פאָלגענדען אופן:

אַזוי ווי אַזעלכע מאַנקאָ׳ס זענען אויך געווען בײַ יעזשי יאַוואָרסקי, דעם קאַסירער פון דעם ווײַן-האַנדעל „ס. יאַוואָרסקי“ (פּיעטרקאָווער 54) און בײַ דער פרוי היין, דער פערקויפערין פון קאָפּטשינסקיס בעקערײַ (אויף נאַרוטאָוויטשאַ 1), און זיי ביידע האָבען זיך צופעליג צוזאַמענגערעדט, און אָראָפּגערעדט פון די הערצער זייערע ענמת-נפש׳ן, און אַזוי-ווי זיי האָבען אויך געוואָרפען אַ חשד אויף 2 געהיימנישפולע דאַמען — איינע פון ענ׳ערך 40 יאָהר אַלט, און די צווייטע — אַ בילד-שיינע ברונעטקע פון אַ יאָהר 20–19, ביידע עק-סטרא-עלעגאַנט געקליידט, האָבען יאַוואָרסקי און די היין צווישען זיך אָבגעשמועסט, אַז באַם די צוויי געהיימנישפולע דאַמען וועלען צו זיי ווידער קומען עפּיס קויפען, זאָלען זיי זיך איינאַנדער צו-וויסען-טאָן, און אַזוי-אַרום וועט מען פעסטשטעלען, צי זיי ביידע זענען חושד דיועלבע פערזאָנען.

ובכן הוה — נעכטען זענען די צוויי דאַמען ווידער בעקומען אין דעם סקלאַד פון יאַוואָרסקין...

ווען דער קאַסירער יאַוואָרסקי האָט זיי דערזעהן, האָט איהם אַ טיכקע געטון אין האַרץ: דאָס זענען געווען דיזעלבע קליענטקעס וועלכע האָבען איהם „צורעכט-געמאַכט“ מיט עטליכע וואָכען צוריק.

יאַוואָרסקי האָט דאַן אומבעמערקט געשיקט רופען די פרוי היין, און ווען זי האָט זיי דערזעהן, האָט זי, אַנשטאַט צו מאַכען דעם אָפּגעשטימטען צייכען, אויסגערופען אויפגערעגטערהייד: „דאָס זענען דאָך די שווינדלערקעס!“

אין דעם מאָמענט איז געשעהן אַנ׳אויסטער-לישע זאַך: די עלטערע פרוי איז פּלוצים שטאַרק בלאַס געוואָרען און מאַשינאַל ארויסגענומען פון האַנד-בײַטעל צוויי צוואַנציגער זלאָטעס, און דער-לאַנגענדיג איינעם דער פרוי היין, און דעם צווייטען — דעם קאַסירער יאַוואָרסקי האָט זי אַ שטאַרק דערנערווירטע אַ זאָג געטון: „אַך, ריכטיג!.. איך האָב אייך פערגעסען צו געבען די 20 זלאָטעס, און אייך אויך!..“

אָפּזאָגענדיג דעם פּסוק האָבען די צוויי דאַמען געפּרובט צו ענטלויפען, אָבער ס׳איז זיי נישט געראָטען, און מ׳האָט זיי פערהאַלטען.

פרעגט זיך דאָך אַ קשיא: וואָס בעדייטען עס די 20-גער זלאָטעס, וואָס די עלטערע דאַמע האָט פאָרגעלייגט דער פרוי היין און יאַוואָרסקי׳ן?

איז דער תירוץ אַ פשוט׳ער: אין דעם טאַק ליגט דער „טשוואַק“ פון׳ם שווינדעל, וואָס פלעגט אָפּגעטון ווערען בזה האופן:

אין די געוועלבער פלעגען אַרײַנגיין די ביידע צוזאַמען, און מאַכען גאָר קליינע קניות — אַזוי פאַר אַ זלאָטע, פאַר אַ זלאָטע מיט גראָשענס, א. ד. גל.

די עלטערע דאַמע פלעגט ארויסנעהמען אַ גרעסערען באַנקנאָט און פאָדערען פון איהם אַ רעשט. דערבײַ פלעגט זי דעם באַנקנאָט נישט אַרויסלאָזען פון האַנד, און בעת דער קאַסירער, אדער קאַסירערין פלעגט אויסצייהלען דעם רעשט, פלעגט די יונגע דאַמע זיי „פערשפילען“ מיט זייטיגע רייד, מיט זיסע חנ׳דלעך, מיט קאָקעט-עריע, מיט „ממזרישע ווינקעלישען“, מיט בע-טעמ׳טע אָנצוגעהערענישען וכדומה.

די שוואַרצע „קראַסאַוויצע“ האָט געהאַט דערצו גענוג שכל און פּראַקטיק, וואו און ווי-אַזוי אויסצוניצען איהר פערזענליכען כּשוף אין אַזאַ שטאַרקער מאָס, אַז די קאַסירערס פלעגען בלייבען ווי „ס׳תּם׳ינעט“ און אינגאַנצען געפּלעפט, און פערגעסען, אַז דעם רעשט האָבען זיי אויסגע-צאָהלט, און בעצאָהלט האָבען זיי נישט געקראָגען...

הכלל — האָט מען, הייסט עס, די צוויי געהיימניספולע דאַמען אַרעסטירט נעכטען אין יאַוואָרסקי׳ס געשעפט, און אַז מען האָט זיי צוזאַ-מען מיט עדות געפיהרט אין קאָמיסאַריאַט אַרײַן, האָט מען בעמערקט, אַז צו דער יונגער דאַמע איז צוגעגאַנגען א כיידעלע, און צוגענומען בײַ איהר עפּיס א פּעקעלע.

אין אַ [illegible] איז צום [illegible] נט,

וואָס האָט געפיהרט די פערהאַלטענע צוגעקומען אַנ׳עלטערער הער און געבעטען איהם, ער זאָל אָפּלאָזען די צוויי פרויען, ווייל ס׳איז נישטאָ קיין שום סיבה צו חושד זײַן זיי אין עפּיס א פער-ברעכען.

דער פּאָליציאַנט האָט דאַן „פערבעטען“ דעם אַטער, אַז ער זאָל אויך מיט איהם מיטגיין...

אין קאָמיסאַריאַט איז פעסטגעשטעלט געוואָ-רען, אַז די עלטערע דאַמע איז די 45-יאָהריגע חנה טאַסק (פון שענקעוויטשאַ 22), אַנ׳איגהאַבערין פון אַ באַר, און די יונגע בילד-שיינע דאַמע איז איהר טאָכטער, די 20-יאָהריגע אסתר העניקאָוו-סקאַ, די פרוי פון טאַנץ-לעהרער העניקאָווסקי (פון 6 שיערפּניאַ 29), דער מאַנספּערזאָן ווידער, וואָס איז צו זיי צוגעגאַנגען, איז דער מאַן פון חנה טאַסק, דער 44-יאָהריגער סאַלאָמאָן טאַסק.

די פערזענליכע רעוויזיע וואָס מ׳האָט דורכגע-פיהרט בײַ סאַלאָמאָן טאַסק האָט אַרויסגעוויזען, אַז ער האָט בײַ זיך, צ.א. 8000 זלאָטעס אין מזומן און עטליכע איינגעקויפטע קליינע פּעקלעך, אין וועלכע ס׳האָבען זיך געפונען קראַוואַטען, זײַדענס, דעלי-קאַטעסען וכדומה. די דאָזיגע קליינע פּעקלעך זע-נען געווען פערזעהען מיט עטיקעטען פון גרעסערע לאָדזשער געוועלבער אויף פּיעטריקאָווער-גאַס.

צוליב די הארבע בעווייזען האָט מען דעם פאָטער, די מוטער און די טאָכטער תיכף איינגע-זעצט אין אַרעסט.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג האָט אַרויס-געוויזען, אַז די פירמעס, אין וועלכענס עטיקעטען עס זענען געווען איינגעפּאַקט די פּעקלעך, זענען בעשווינדעלט אויף אַ כמעט-ענליכען אופן, ווי די פרוי היין און יאַוואָרסקי.

אַזוי-ווי דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט בעשטימט א קויציע פון 3000 זל. פאַר אַלע דריי און די סומע איז באַלד איינגעצאָהלט געוואָרען, זענען טאַסק מיט דער פרוי און טאָכטער אַרויסגע-לאָזט געוואָרען אויף דער פרייַ.

דער ענין וועט זיכער מאַכען א שטאַרקען איינדרוק אין דער שטאָט.

ראַוני-קינאָ-טעאַטער

APOLLO

היינט פּרעמיערע!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם!

1) „CHŁOPI“ מעכטיג פילם-פּאָס מייסטערווערק
געשאַפען אויפ׳ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון Wł. Reymont
אין די הויפּט-ראָלען: Mieczysław Frenkiel
A. Leszczyńska, B. Mierzejewski, H. Rydlewski.

2) „מעהר נאָז“
גרויסער ימאַציאַנירענדער פילם מיט William Harnes, Anita Page
אין די הויפּט-ראָלען.

נעכסטער פּראָגראַם: „דאָס מיידעל פון דער וואָלגאַ“

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג—12 א זייגער בייטאָג.

לאָדזשער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2.
דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

גאַסטשפּילן פון לאָדזשער קאַמעראַל און קליינקונסט-טעאַטער „אררט“
קינסטל. אַנפ.: מ. בראָדערזאָן.

היינט, מיטוואָך — נור 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.45 אָוונט
לעצטע טעג! פון 24-טען רעקאָרד-פּראָגראַם א. נ. 70 מאָל!

מ׳לאַכט פון דער וועלט

אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, י. אַבערזשאַנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאַן, מאַק-דאַוועל און פאָלקס-מאָטיווען. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: דיגה מאַטיס.
רעזשי. ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. בינע-אינספּעקציע: מ. קאָן.
עס בעטייליגען זיך (לויט א״ב): ש. גאָלדשטיין, מרים דאָלסקאַ, ש. דזשיגאַן, שיינע מרים, צילי סטאַל, מ. פּעטערמאַן, מ. פּולאַר׳ער, מ. קאָן, י. שומאַכער, י. שיפער און א טאַנץ-קוואַרטעט
די קאַסע איז אָפען פון 6 א זייגער אין אָוונט.

בעמערקונג: אַרבייטער, אינטעליגענץ און מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען קענען געניסען נאָר היינט און מאָרגען פון הנחה-בילעטען.

שוין די טעג פייערליכע פּרעמיערע פון 25 יובילעאום פּראָגראַם פון „אררט“ ווען? וואָס?

א לאָדזער דאָקטאָר א הורטאָווניק פון כלות

אין 8 חדשים נעמט ער „קאַנטעס" ביי 8 מחותנים אויף א סומע פון 80.000 זל. — אַפּעריסט מיט׳ן דאָקטאָר דיפּלאָם נעמט אַלץ, וואָס הייבט זיך אָן מיט אַ׳אַלף און איז עוקר פון לאָדז

די צוקונפטיגע „פּאַני דאָקטאָראָוואַ׳ס" זוכען זייער בעשערטען מיט ליכט

(א) אין די לאָדזער דאָקטוירים־קרייזען קאָכט זיך איצט מיט אַ סענסאַציע פון אַ לאָדזער יונגען דאָקטאָר, וואָס האָט אין משך פון 8 חדשים בע־ח׳זען צו „גאַבירען" אַג׳ערך אַכט כלות, אַ חוץ סוחרים פון ראַדיאָ־אַפּאַראַטען, ציטונגען, אַפּטייקען און אייגענע גוטע ברודער אויף אַ קיילעכדיגע סומע פון אַכציג טויזענד זלאָטעס. 3

ס׳האַנדעלט זיך וועגען דעם דאָקטאָר שטאַר־קער. ד״ר מוריצי שטאַרקער איז געקומען קיין לאָדז דעם 12־טען מאַי 1931 וואו ער האָט געדינגען אַ מעבלירט צימער ביי דער פאַמיליע ענדע. אַזוי ווי אין לאָדז האָט ער נישט געהאַט קיין בעקאַנטשאַפט האָט ער זיך געווענדעט צו בעקאַנטע קאָלעגען דאָק־טוירים זיי זאָלען איהם אַרויסהעלפען מיט מאַ־ראַלישע און פינאַנציעלע אונטערשטיצונג. די וואָס האָבען איהם נאָך געקענט פון דער שול־באַנק האָבען זיך אָפּגעזאָגט איהם צו געבען הלוואות, אַנדערע דאַגעגען האָבען זיך געלאָזט „גאַבירען" און האָבען איהם געגעבען הלוואות אויף וועקסלען און אויף אָפענע רעכנונג.

פערשטעהט זיך, אז ד״ר שטאַרקער האָט אַי די אָפענע חובות, אַי די וועקסלען נישט בעצאַהלט. לויט׳ן מוסטער פון אנדערע דאָקטוירים, האָט ד״ר ש. זיך גענומען אנאָנסירען אין דער פרעסע. ער איז אוועק אין אַ גאַנצע רייהע אדמיניסטראַציעס פון היגע צייטונגען און צייטונגס־אַקוויזיטאָרען. פאַר די אנאָנסען האָט ער געגעבען וועקסלען, וועלכע ער האָט אויך נישט בעצאָהלט.

ד״ר שטאַרקער האָט זיך דאַן אָ נעהם־געטון צו אַנ׳אַנדער בראַנזשע: ער האָט זיך געווענדעט צו א גאַנצע רייהע לאָדזער שדכנים, וואָס פער־קעהרען אין די „הויכע פענסטער", און האָט זיך נעלאָזט רעדען שידוכים. ביז איצט ווייסען מיר פון פאַלגענדע כלות, ביי וועלכע ער האָט ביי יעדען מחותן גענומען אַ קאַנטע אויפ׳ן נדן. ביי פרל. מ.מ. אַ טאָכטער פון חסידישע עלטערן אויף פּיעטריקאַ־ווער 35, האָט ער זיך נאָך עטליכע וויזיטען ערקלערט אין ליבע און ד״ר ש. איז מיט מזל א חתן געוואָרן. דערביי האָט דער חתן־בחור גענומען 1000 דאָלאַר א קאַנטאָ אויף איינצואָרדנען זיך א קאַבינעט. אין דער זעלבער צייט האָט ער ביי דער פירמע „ראַדיאָ־אודיאָן", אויף טראַוגוטאַ גאַס געקויפט א ראַדיאָ־אַפּאַראַט פאַר 100 דאָלאַר. געגעבען האָט ער א קאַנטאָ 100 זל. און אויף די רעשט 800 ל. האָט ער אויסגעשטעלט אכט וועקסלען צו 100 זל. מיט עטליכע טעג שפּעטער איז צו דער פירמע געקומען א געוויסער בירנבוים מיט דעם זעלבען אַפּאַראַט רעפּערירען. ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, האָט ד״ר ש. דעם אַפּאַראַט פער־קויפט פאַר 700 זלאָטעס מזומן, און די וועקסלען האָט ער געלאָזט פּראָטעסטירען. די פירמע האָט דעם ד״ר ש. איבערגעגעבען צום געריכט.

אין משך פון דער צייט איז ד״ר ש. נישט געזעסען ליידיג; ער האָט זיך כסדר גע׳חתנ׳ט. נישט קוקענדיג, וואָס ער איז געווען פערלאָבט מיט דער כלה פון פּעטריק. 35, איז ער דערווייל א חתן געוואָרן מיט דער טאָכטער פון דאָקטאָר ק. און גענומען א קאַנטע 600 דאָלאַר. מיט עטלי־כע וואָכען שפּעטער איז ער א חתן געוואָרען מיט א רייכע טאָכטער פון אַ סלוצקער סוחר אין יענער האָט ער זיך „פערליבט איבער די אויערען", און אין איין וואָך גענומען 1200 דאָלאַר „האַנדגעלד". אין דער זעלבער צייט איז פאָרגעקומען לויט די רייח די פירטע תנאים, מיט דער טאָכטער פון א לאָדזער פאַבריקאַנט, וואו ער האָט אויך גענומען עטליכע הונדערט דאָלאַר — די קאַנטאָ׳ס ביי די כלות האָט ער גענומען אויף איינצואָרדנען א מעדיציגישען קאַבינעט.

א חוץ די כלות, האָט ד״ר ש. גענומען אויפ׳ן זיכער א גאַנצע רייה לאָדזער אַפּטייקען. אין די אַפּטייקען האָט ער גענומען פערשידענע מעדיקאַמענטען און מעדיצינישע מכשירים אויף אָפענעם רעכנונג און שפּעטער זיך געהייסען רעדען צום דאָשפּ. צווישען אנדערע, האָט ער אויך אזא אופן גענומען אין ראָזענבלום׳ס אַפּטייק (שרודמיעס־קאַ 21). ער האָט גענומען אַלץ, וואָס הייבט זיך אָן מיט אַנ׳אַלף. ער האָט אויך אָנגעקראָגען א בערלינער בוכהאַנדלונג. ער האָט איבערגעצויגט ביכער אויף קאַנטע און די ביכער שפּעטער פער־קויפט פאַר א האַלבען פּרייז און גענומען כסף. אין א לאָדזער פּאַפּיר־געשעפט האָט ער אויפ׳ן זעלבען אופן גענומען א שרייב־מאַשין און שפּעטער זי פערקויפט בחצי חנם. ביי זיינע פּאַציענטען האָט ער אויסגענאַרט טובה־וועקסלען און זיי שפּעטער אויף דער „שוואַרצער בערזע" דיסקאָנטירט.

אז זיינע מעשים האָבען אָנגעהויבען קומען אין דער גאַס אַריין, האָט ד״ר ש. ערקלערט, אז ער ציהט זיך איבער אין א נייער דירה, אויף שרודמיעסקא 12 אָבער אויך אויפ׳ן נייעם אַדרעס האָבען זיך גענומען שיסען זיינע קרבנות, ער האָט דערביי דערציילט, אַז ער ציהט זיך קיין פּויזען, אָבער אויפ׳ן צווייטען טאָג האָט ער געגעבען אנאָנסען אין די צייטונגען, אז ער האָט זיך אי־בערגעצויגען אויף שרודמיעסקא.

דערווייל האָבען זיך גענומען מעלדען די כלות וועגען אָפּשמועסען זמן חתונה, אָבער דער חתן־בחור האָט נישט געהאַט קיין גרויס חשק. והשנית האָט ער נישט געוואוסט וועלכע ס׳דאַרף זיין דער ריכטיגער זיווג, און אין דער צייט, ווען די כלות האָבען געוואַרט אין זיין „פּאַטשעקאַלניע" האָט ער דערווייל אויפ׳ן שפּרינג געכאַפּט אַ פּיס־טע כלה, פרל. ב. ביי וועלכע ער האָט זיך „גע־באַרגט" 500 דאָלאַר אויף כלה־מתנות... און דער אַפּעטיט, זאָגט מען, קומט מיט׳ן עסען און קיין קאַנדידאַטקעס אויפ׳ן טיטעל „פּאַני דאָקטאָראָוואַ" פעהלען אויך נישט, און צום ד״ר ש. האָט זיך גע־וויעט אַ זעקסטע כלה. דאָסמאָל די פרל. ה. אַ שכנ׳טע פון שרודמיעסקא 16. פון דער כלה׳ס על־טערען. האָט ער דאָסמאָל אַרויסבעקומען אַ ביסעל קליינגעלד. איינגעזעצט 800 דאָלאַר — סך־הכל האָט ער ביי די כלות גענומען קאַנטעס אויף אַ סומע פון 5000 דאָלאַר, און דערביי האָט ער אייביג געהלט׳ס פאַר א לעבעדיגען גראָשען.

ווי ס׳האָט זיך שפּעטער אַרויסגעשטעלט, איז דר. ש. א גרויסער הוליאַק, און דאָס כלה־געלד האָט ער אויסגעגעבען אויף הוליאַנקעס מיט פרויען.

אז ד״ר ש׳ס מעשים זענען געוואָרען „גלאַס־נע" איז ער אויף א קורצע צייט אוועק קיין וואַר־שע, ער איז אָבער באַלד צוריקגעקומען קיין לאָדז און גענומען זוכען נייע קרבנות. ער האָט נישט גע־דאַרפט זוכען. און באַלד האָט ער „גאַבירעט" דעם בעל־הבית פון זיין נייער וואוינונג אויף מאָ־ניושקי 11 אויף א היבשע מטבע.

אז די קרבנות האָבען זיך דערוואוסט פון זיין נייעם אדרעס, האָט דער האָניג־פויגעל צוקר געווען פון לאָדז. וועגען זיין אנטלויפען איז מיט־געטיילט געוואָרען דער פּאָליציי, וועלכע זוכט דעם חברה־מאַן.

ווי ס׳שטעלט זיך ווייטער אַרויס, האָט דער אַפּעריסט אַפּערירט כלה־מעדלעך נישט נאָר אין לאָדז. ס׳זענען אויך פאַראַן אַזעלכע קרבנות אין וואַרשאַ, פּויזען, קאַליש און אין אַ גאַנצע רייהע אַנדערע שטעט און שטעטלעך.

ד״ר שטאַרקער איז אליין א ראַדאָמער, זיינע עלטערן זענען אנשטענדיגע מענשען, און צוליב זיינע קרומע וועגן, האָבען די עלטערן מיט איהם איבערגעריסען די בעציהונגען.

צוליב דעם, וואָס נישט אלע געליטענע האָ־בען זיך געמאָלדען, איז שווער אָפּצושאַצען די הויך פון די שאָדענס. ווי מ׳איז זיך משער, האָט ד״ר שטאַרקער אין משך פון די 8 חדשים, וואָס ער האָט געוואוינט אין לאָדז אַפּערירט אויף א סומע פון 80.000 זל. די טעג וועט וואַהרשיינליך ד״ר שטאַרקער׳ס מעשים פאָרקומען אַ ספּעציעלע בעראַטונג אין דער דאָקטוירים־קאַמער.

פּרייזן־איינשטעלונג אויף מאַנופאַקטור

אַלס אַ בעדינג, אַז די לאַגע זאָל זיך פערבעסערען

(2) אין דעם האַנדעל מיט בוימוואָל־סחורות איז איצט ערב דעם זומער־סעזאָן. דערביי האָט דער דאָזיגער סעזאָן אַ סך בעסערע אויסזיכטען, ווי אין דעם פאָריגען יאָהר, מחמת אויף די לאַ־גערן געפינט זיך גאַנץ קנאַפּ סחורות.

אַ גרויסע מניעה איז אָבער סיי פאַר דער פאַבריקאַציע, סיי פאַר דעם הורט־האַנדעל די נישט־זיכערקייט אין דער היגזיכט פון דער פּרייזען־איינ־שטעלונג. די סיבה דערפון איז, וואָס די קליינ־אינדוסטריע פערקויפט איהרע אויסאַרבייטונגען מיט שפּאָט־ביליגע פּרייזען.

די אויסבעסערונג פון דער לאַגע שטייט אין אַ׳ענגער שייכות מיט רעגולירען די דאָזיגע פראַגע, און מיט׳ן מאָמענט ווען עס וועט צוריק־געקעהרט ווערען דער צוטרוי צו די פּרייזען, וועט דער געברויך אויף טעקסטיל־סחורות בעדייטענד וואַקסען.

Cukierki KANDYS
dla sportowców idealne.

אַ זעלנער — אַ גנב

(2) דאָס מיליטער־געריכט האָט געמשפּט דעם זעלנער פון 31 פּיעכאָטע־פּולק קאַזשי־מיעזש מיסטשאַק דערפאַר, וואָס ער האָט דעם 8 נאָוועמבער פ.י. ביים קוכער פון אָפיצירישען קאַזינאָ וולאַדיסלאַוו נאָוואַצקי אַרויסגעגנבעט 670 זל. אין מזומן און ביים זעלנער שיציאַרסקי — אַ זיל בערנעם פּאַרט־טאַבאַק.

פאַר די ביידע פערברעכענס האָט ער בעקומען אַ פּסק צו זיצען 13 חדשים אין אויסבעסערונגס־הויז.

א פּאָליציאַנט — א שלעגער

ווערט פערוואַנדעלט אין געריכט אויף א — נדבן

(2) דעם 12 אָקטאָבער פ. י. האָט דער פּאָליציאַנט ל. קוביאַק שטאַרק צושלאָגען מיט א גומענעם שטעקען אַ געוויסען יוזעף יאַרדושעק פון שערע־גאַס 7.

דער צושלאָגענער האָט דעריבער צוגעצויגען דעם פּאָליציאַנט צום געריכט, און אַזוי־ווי קוביאַק האָט זיך מודה געווען אין זיין שולד האָט דער אַדוו. לילקער בורך שלום ערלעדיגט דעם סכסוך — דער פּאָליציאַנט זאָל איבערבעטען דעם געשלאָגע־נעם און מנדב זיין 60 זלאָטעס פאַר די אָרימסטע אין לאָדז.

פון פערבאַנד פון ציוניסטען־רעוויזיאָניסטען אין לאָדז

דער נייער ועד פון ברית הצה״ר אין לאָדז האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן: איגנזש. דוד עלפערן — פּרעזעס, ד״ר ראָזענפעלד און מ. זאַירע — וויצע־פּרעזעסען, מיטגלידער: מגר. טוביה בערקאָל, ד״ר סוכאָוואָטשיצקי, מגר. יותנן קרויזע, דוד סאָלאָמאָן, קאַנד. יור. מאיר לעוו, איגנ. יצחק לובלינסקי און 2 פאָרשטעהער פון „מנורה".

די טעג איז פאָרגעקומען די 1־טע אָרגאַני־זאַציאָנעלע פערזאַמלונג פון רעוויזיאָניסטישען קלוב אין לאָדז. עס איז גענוי אַרומגערעדט געוואָרען די לאַגע פון ציוניסטישען לעבען אין לאָדז. דער קלוב האָט זיך שוין קאָנסטיטואירט און אויסגע־וועהלט אַנ׳עקזעקוטיווע מיט ד״ר ראָזענפעלד אַלס פּרעזעס און מגר. ט. בערקאָל אַלס סעקרעטאַר.

א גרויסער ראַוט לטובת די באַראַכאָוו־שולען

לויט׳ן שטייגער פון אַלע יאָהר, אַרדענט־אין אויך היי־יאָהר דער קרייז „פריינד פון די באַראָכאָוו־שולען" אַ גרויסען ראַוט.

דער ראַוט וועט פאָרקומען אין די שענע זאַלען פון דעם דייטשען האַנדעלס־אַנגעשטעלטען־פעראיין (אַל. קאָשטשושקי 21, פּאַרטער).

דער ראַוט וועט זיין איינער פון די פריי־ליכסטע אין היינטיגען סעזאָן, ווייל אַ חוץ טענץ און פערשידענע פערוויילונגען, וועט אויך געגעבען ווערען אַ רעווי־פּראָגראַם אונטער׳ן נאָמען: „לאָמיר אַלע אינאיינעם, אינאיינעם" מיט׳ן אַנטייל פון בע־קאַנטע היגע אַרטיסטינס. אין רעווי־פּראָגראַם נעמען אויך אַנטייל 4 גירלס.

בילעטען בעקומט מען שוין אין דער באָראָ־כאָוו־ביבליאָטעק (זאַכאָדניא 63).

ר. איזראעל.

קפּערלע

:93

א סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

— לאָזט דו מיך איבער אָהן שום שוץ, האָט מאַשע געפרעגט.

— יאָ, דערווייל מוזט דו דיך אַליין בעשיצען, איך מוז מיך ראַטעווען, ווייל אַנדערש איז אַלץ פערלוירען.

— דאָס זאָגסטו נאָכדעם, ווי דו האָסט ערשט איצט צוגענומען ביי מיר אַלץ וואָס איך פערמאָג?

— דאָס געהער סיי־ווי־סיי אַלץ צו מיר. דאָס האָב איך דאָך דיך פון אַ פּשוטע פּראָסטיטוטקע געמאַכט פאַר אַ באַנקירס אַ פרוי, דאָס האָב איך דאָך דיך אַריינגעפיהרט אין דער אַריסטאָקראַטישע וועלט, און דו שפּילסט דאָך איצט די ראָל פון אַ גרויסער דאַמע.

— איך בין זייט דעמאָלט בעגאַנגען מעהר פער ברעכענס ווי פריהער ווען איך בין געווען אַ גאַסען מויד, איך האָלט דיר מוחל געווען די גאַנצע אַריסטאָקראַטישע וועלט, דאָס גאַנצע באַנק־פערמעגען, די גאַנצע ראָל פון דער גרויסער דאַמע. דו האָסט מיר דערמיט נישט קיין טובה געטון, דו האָסט מיך אַריינגעפיהרט אין אַ גרויס אומגליק. אַזוי בין איך געווען אמת אַנ׳אויסגעלאַסענע פרוי, אָבער איך האָב נישט קיין מורא געהאַט פאַר קיינעם, איך האָב נישט געציטערט יעדע מינוט אַז ס׳וועט אַ סוף געמאַכט ווערען צו מיין פרייהייט און צו מיין גאַנץ לעבען. איצט האָב איך אַלץ פערלוירען.

— איבריגענס, האָט זשאָרזש אַ געשריי געטאָן און אָנגעשטעלט זיינע גריבע אויגען אויף מאַ־שע׳ן, ווייל איך נישט האָבען קיין שום פּאָרוואורפען, און קיין שום ווייבערישע פילאָזאָפיעס, איך האָב עס געזאָגט, אַזוי זאָג איך, אַזוי וויל איך און אַזוי וועט דאָס זיין.

מאַשע האָט אַ קוק געטון אויף פרידאַן וועלכע איז די גאַנצע צייט געזעסען דעם קאָפּ אָנגעלעהנט אויף די הענד, און זיך נישט אָנגערופען מיט קיין איין וואָרט. די ביידע פרויען האָבען זיך פערשטאַנען, זיי האָבען געוואוסט, אַז פון זשאָרזש הענד וועלען זיי זיך נישט מעהר אַרויסדרעהען. און יעדע פון די האָט זיך געטראַכט, צי ס׳איז נישט מעהר בעריכטיגט ווען זשאָרזש זאָל בעזייטיגט ווע־רען, אידער ער זאָל זיי דערפיהרען אינגאַנצען אין אַפּגרונד. פרידאַ האָט נישט פערלאָזט דעם געדאַנק צו דערהרגענען זשאָרזש׳ן זייט דעם מאָמענט, ווען ער האָט איהר פאָרגעלעגט אַז זי זאָל מיט איהרע אייגענע הענד ערמאָרדען בערנאַרד׳ן, דער דאָזי־גער געדאַנק האָט זי נישט געלאָזען מעהר רוהען און זי האָט געוואוסט, אַז סוף־כל־סוף וועט זשאָרזש זי דערפיהרען צו אַזאַ פערצווייפלונג דאָס זי וועט אַ׳הר פּלאַן אויספיהרען.

אויך מאַשע האָט אין דעמזעלבען אויגענבליק געטראַכט וועגען דעם.

— צו וואָס, האָט זי זיך געטראַכט, אַזוי פיל ליידען, צו וואָס שטענדיג זיין אין דער מורא פון אונטערגאַנג, ווען מען קען צו דעם אַלעם אַליין מאַכען אַ סוף, אָדער אַליין זיך נעהמען דאָס לע־בען, אָדער דעם דאָזיגען טייוועל אומברענגען, אַ דער גאָר איינס און דאָס אַנדערע, דעם טייוועל דעם קאָפּ אַראָפּדרעהען און דאַן אַוועקגעהען פון דער וועלט. דאָס וואָלט געווען דאָס גלייכסטע אויף דער וועלט.

און ביידע פרויען, מאַשע און פרידאַ האָבען זיך פערשטאַנען און נישט אַרויסרעדענדיג קיין וואָרט האָבען זיי געשלאָסען צווישען זיך אַ שטילען בונד, אַ פערשווערונג געגען דעם, וואָס ברענגט און וועט ברענגען אַזויפיל אומגליק אויף דער וועלט.

און פרידאַ האָט אויסגענוצט דעם מאָמענט, ווען זשאָרזש האָט נישט געהערט און איינגערוימט מאַשען אין אויער.

— איך וועל דיר שרייבען וואו מיר זעגען און וועל זיך בעמיהען כסדר צו זיין מיט דיר אין פער־בינדונג, דו זאָלסט מיר אויך שרייבען.

— מיר וועלען איהם דערהרגענען, האָט מאַשע געענטפערט.

קאַפּיטעל 17

און לעאָן דרייהאָרן...

לעאָן דרייהאָרן איז געזעסען אין תפיסה, ער האָט נישט געוואוסט אייגענטליך פאַרוואָס. וואָלט ער געזעסען פאַר זיין אמת׳ען פערברעכען וואָס ער איז בעגאַנגען, דאַן וואָלט ער געוואוסט אַז ער קומט אָפּ אַ שטראָף, דאַן וואָלט ער מיט דער דאָזיגער שטראָף געדריננ׳גט זיין געוויסען, אָבער איצט? פאַרוואָס האַלט מען איהם דאָ!? וואָס וויל מען פון איהם, מ׳שטעלט איהם אַזעלכע פראַגען, וועגען וועלכע ער האָט קיין אַהנונג נישט און קען נישט ענטפערען, און דאָ מיינט מען, אַז ער בעהאַלט עפּעס און וויל נישט ענטפערען.

לעאָן האָט דעריבער רעזיגנירט פון אַלץ, ער האָט זיך נישט געוואָלט אָקעגענשטעלען זיין לאַגע, ער האָט אַלץ געלאָזען געהען, אַזוי ווי ס׳געהט איצט און געוואַרט אויפ׳ן סוף.

איין זאַך האָט איהם אָבער נישט געלאָזען רוּ־הען. דאָס איז זיין דאָקומענט, וועלכען ער האָט בעהאַלטען ביי ד״ר גאָלד.

— צי וועט ד״ר גאָלד האַלטען זיין הבטחה, אַז ער זאָל אַליין נישט זעהען וואָס דאָרט געפינט זיך. און זאָל קיינעם וועגען דעם נישט זאָגען? אויף וויפיל ער האָט געקענט גאָלד׳ן האָט ער דאַרין גע־קענט זיין זיכער, דאָך באָך, די אַלע געשעהעניש צי וועט גאָלד קענען ביישטעהן דעם נסיון און נישט אַריינקוקען דאָרט אין שופלאָד, וועלכע געפינט זיך אין זיין אייגענעם שרייב־טיש, אין זיין אייגענער וואוינונג?

דאָס טראַכטען אין דער טיו־מעקאַמער, וואו אַלץ האָט געמוזט בלייבען נאָר אין זיינע געדאַנ־קען, וואו ער איז געווען געבונדען ווי אַנ׳אָקס, וואָס ליגט פאַר דער שחיטה, וואו מ׳קען מיט קיינעם זיך נישט פערשטענדיגען און ס׳דוכט זיך אויס, אַז נישט נאָר, וואָס מ׳קען נישט פריי דיספּאָנירען מיט דער צונג, נאָר אָפּילו נישט מיט׳ן מוח, מיט די גע־דאַנקען, וועלכע זענען איינגערעהמט געוואָרען אין אַ שמאָל שטיגעל, און אויסרעהלב דעם שטייגעל קענען די געדאַנקען נישט אַרויס. לעאָן איז געוואָ־רען נערוועזיש, כמעט קראַנק, וויפיל ער האָט אַלץ נישט געוואָלט פערטרייבען די געדאַנקען, האָט דיך איהם אַלץ געפלאָנטערט ווי אין פיבער.

(פאָרטזעצונג קומט).

100 געלערטע, הונדערטער מיטארבייטער אין אלע לענדער

די גראנדיעזע קולטור־וויסענשאפטליכע ארבייט פון יודישן וויסענש. אינסטיטוט

געשפרעך פון „נייעם פאלקסבלאט" מיט׳ן שליח פון יוו״א ה׳ פאלק האלפערן

אין לאדז ווערט איצט דורכגעפיהרט א גרויסע אקציע פאר דעם יודישן וויסענשאפטליכן אינסטיטוט („יוו״א"). צו דער אקציע איז אראפגעקומען אלס דעלעגאט פון דער ווילנער צענטראלע דער בעקאנטער דיכטער און קריטיקער, סעקרעטאר פון ווילנער יודישן פען־קלוב ה׳ פאלק האלפערן, אין א געשפרעך מיט אונזער מיטארבייטער האט ה׳ האלפערן איבערגעגעבן א רייה דאטען און פאקטן, וואס כאראקטעריזירען די גראנדיעזע קולטור־רעלע און וויסענשאפטליכע ארבייט, וואס ווערט דורכגעפיהרט דורך יוו״א.

יודישע קולטור־ארבייטער פון אלע לענדער

דער יודישער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט איז געגרינדעט געווארען אין יאהר 1925 דורך עטליכע אנגעהעריגע קולטור־טוער. דער אינסטיטוט איז אין פערלויף פון די זעקס יאהר אויסגעוואקסען אויף א בעדייטענדע קולטור־וויסענשאפטליכע אינסטיטוציע, און דאס איז געשעהען דערפאר, ווייל דער געדאנק איז געווען שוין א רייפער, און אויפ׳ן רוף האבען זיך צו דער ארבייט פאר׳ן אינסטיטוט געמאלדען הונדערטער מענשען פון אלע לענדער, פון אלע ווינקלען פון דעם ערד קוגעל, וואו עס לעבט נאר א יודיש לעבען.

היינט צו טאג ציילט דער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט איבער 300 פרייוויליגע זאמלער, וועלכע ארבייטען פאר׳ן אינסטיטוט אין אלע עקען וועלט און עס איז כמעט נישטא קיין שום ווינקעלע, וואו ס׳זאלען זיך נישט געפינען די מיטארבייטער פון אינסטיטוט, אזוי אז מ׳קאן מיט רעכט זאגען, אז דער אינסטיטוט איז נישט קיין פראדוקט פון יחידים נאר איז דערגאנגען צו דער מדרגה א דאנק דער התלהבות׳דיגע איבערגעגעבנקייט פון זיינע מיטארבייטער.

וואס האט דער אינסטיטוט בעוויזען אויפצוטון ביז׳ן היינטיגען טאג

קודם כל: דער אינסטיטוט האט בעוויזען צו קאנצענטרירען ארום זיך אלע יודישע וויסענשאפטליכע קרעפטען, וועלכע פלעגען פריהער ארבייטען שטענדיג אפגעזונדערט איינער פון צווייטען, און די אויסגאבען פון יודישן וויסענשאפטליכען אינסטיטוט האבען זיך ביז איצט בעטייליגט ארום 100 יודישע וויסענשאפטלער פון פערשידענע געביטען, אזוי אז אין דער היינטיגער האט דער יודישער וויסענשאפטליכער אינסטיטוט געשאפען א מין קיבוץ גליות פון די צעשפליטערטע יודישע וויסענשאפטליכע כוחות.

די אויסגאבען פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט

די פיר וויסענשאפטליכע סעקציעס, וואס עס עקזיסטירען ביים „יוו״א" (פילאלאגישע, היסטארישע עקאנאמישע און פעדאגאגישע) האבען פאר דער קורצער צייט בעוויזען צו פערעפענטליכען די פרוכטען פון זייער ארבייט אין א רייה גרויסע אויסגאבען. די פילאלאגישע האט ביז איצט ארויסגעגעבען דריי גרויסע און ווערטפולע בענדער „שריפטען" די איבעריגע סעקציעס צו איין באנד. צוזאמען איבער 200 דרוק־בויגען אין גרויסען פערמאט.

א בעזונדערן אינטערעס מצד דער ברייטער געזעלשאפט פערדינט דער באנד „עקאנאמישע שריפטען" (רעד. י. לעשטשינסקי), וואס דינט ביים היינטיגען טאג כמעט ווי א האנד בוך פאר יעדען געזעלשאפטליכען טוער פון ווירטשאפטליך־עקאנאמישען געביט. די פערעפענטליכטע אויסגאבעס זיינען בלויז א טייל פון די אלע מאטעריאלען, וואס עס זיינען ביז איצט געשאפען געווארען דורך די סעקציעס. זייער וויכטיגע ארבייטען ליגען גרייט צו דרוקען — זיי קענען אבער נישט פערעפענטליכט ווערען צוליב מאנגעל אין געלד. די ליישונג פון אינסטיטוט אלעס, וואס עס איז נאר מעגליך און וויפיל די מאטעריעלע מיטלען ערלויבען, אז די ארבייטען פון די סעקציעס זאלען וואס גיכער פערעפענטליכט ווערען.

ארכיוו און מוזעאום

דער ארכיוו ביים „יווא" איז אפשר דער גרעסטער אין זיין ארט אין גאר דער וועלט. ער פערמאגט די גרעסטע קאלעקציע יודישע צייטשריפטען העכער 6000 יאהרגענג־קאמפלעטען. אויב דאס האט זיך איינגעגעבען צו שאפען, איז עס ווידער א דאנק דער גרויסער מחנה פרייוויליגע זאמלער, פאר קיין שום געלד וואלט זיך דאס נישט איינגעגעבען צו בעקומען. דער ארכיוו בעזיצט ביי 10,000 דאקומענטען, וואס נעמען ארום דאס יודישע לעבען מצד דער רעכטליכער און געזעלשאפטליכע לאגע פון פערשידענע צייטען. דא געפינען זיך אויך פיל אויטאגראפען, פראקלאמאציעס, אויפרופען, פלוגבלעטער און אזוי ווייטער.

א בעזונדערע אפטיילונג פון ארכיוו געפינט זיך ביי דער פעדאגאגישער סעקציע. דער דאזיגער טייל פון ארכיוו בעזיצט א גרויסע זאמלונג מאטעריאלען צו דער געשיכטע פון דער יודישער דערציהונג.

די בעדייטונג פון ארכיוו איז שוין ביים היינטיגען טאג אזא, אז קיין שום פארשער פון יודישען לעבען קאן זיך אן איהם נישט בעגיין.

די צווייטע זאמלונג פון מאטעריאלען געפינט זיך ביי דער עטנאגראפישער קאמיסיע. די דאזיגע זאמלונג צעהלט די סאלידע סומע פון קרוב 100 טויזענד אביעקטען, אין וועלכע עס געהען אריין מאטעריאלען: פאלקלאריסטישע, ווי פאלקסדערצעהלונגען, פאלקס־דראמען, פאלקס־לידער, משלים, שפריכווערטער אוך אז. וו. עטנאגראפישע: מנהגים, זאבאבאנעס — און אנד.

די דריטע זאמלונג — דאס איז די זאמלונג פון פאך־טערמינאלאגיעס, וואס נעמט ארום כמעט אלע פראפעסיעס, מיט וועלכע יודען בעשעפטיגען זיך, נישט אויסגעשלאסען פעלד־ארבייט. צום סוף מוז מען נאך ספעציעל אויסטיילען דעם טעאטער מוזעי א. נ. פון א. ר. קאמינסקא, וועלכער גיט כמעט א פולשטענדיג בילד פון יודישען טעאטער־וועזען, פון זיין ענטשטעהונג ביז דער היינטיגער צייט. „יווא" בעזיצט א היפש ביסעל אביעקטען פאר א עטנאגראפישען מוזעאום, ליידער מוזען זיי בלייבען פערפאקט אין קאסטענס, צוליב מאנגעל אין פלאץ.

די זאמלערישע ארבייט האט אויך געגעבען די מעגליכקייט צו שאפען ביי „יווא" א ביבליאטעק פון 30,000 בענדער, צווישען וועלכע ס׳געפינען זיך פיל זעלטענהייטען אפילו אוניקאטען און וויכטיגע מאנוסקריפטען.

דער בנין פון „ייוו״א"

די אלע אויסגערעכנטע זאמלונגען פאדערען בעזונדערע בעדינגונגען פון לאקאל. ביז איצט געפינט זיך דאס אלץ אין א געוועהנליכער וואוינונג, וואו ביים אומגליקס־פאריפאל קאן דאס אלץ אוועקגעהען מיט׳ן פייער. דער „ייווא" האט זיך דעריבער געמוזט בעזארגען מיט א ענטשפרעכענדען לאקאל. אזא בנין איז שוין כמעט אויסגעבויט. עס פעהלט נאך א קליינע ביסעל אנשטרענגונג פון די פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, כדי דער בנין זאל איינגאנצען פערטיג זיין, אגב וואלט דער נייער בנין געגעבען די מעגליכקייט צו פיהרען די ארבייט אין נארמאלע בעדינגונגען. אנגעהויבען די ארבייט מיט 6 יאהר צוריק אין איין צימער פונ׳ם לאקאל, וואס דער אינסטיטוט פערנעמט איצט, קלערען אונז איצט נישט די צוועלף זאלען פונ׳ם לאקאל. דאס ביבליאטעק־צימער איז איבערפולט. די ביבליאגראפישע צענטראלע האט זיך פשוט נישט וואו א קער צו טון אין איין צימער. דאס שטודיר־צימער מוז זיך בעגרעניצען מיט 4 טישלעך און דאס אויך בשכנות ביי דער קאנצעלאריע פון דער עטנאגראפישער צענטראלע, מוזעאלע אביעקטען מוזען בלייבען פערפאקט אין קאסטענס, וואו ווי געזאגט, עס איז נישטא קיין פלאץ וואו זיי אויסצושטעלען.

די בעדייטונג פון „ייוו״א"

הגם „ייווא" איז ביי אונז פון די יונגסטע אינסטיטוציע האט זי דאך בעוויזען צו פערנעמען אן ארט אין אויבען אן אין די קולטורעלע פאזיציעס. — אין וואס פארא ווענען דאס ווייטערדיגע יודישע לעבען זאל נישט געהן, וואו דער צענטער פון יודישען לעבען זאל נישט אריבערגעטראגען ווערען, אלץ איינס וועלען די אלע אנגעזאמעלטע רייכטימער בלייבען א קוואל פון יודישער און אלמענשליכער קולטור. און דערמיט הויבט זיך „ייווא" ארויף העכער פאר דער טאג טעגליכער וואכענדיגקייט, אייב־

פלאנצענדיג זיך אין דער אייביגקייט.

די מאטעריעלע לאגע פון „ייוו״א"

איז אזא, אז נישט נאר זי האט די מעגליכקייט צו ענטוויקלען איהר טעטיגקייט, נאר פערקערט, די ארבייט מוז איינגעשרומפט ווערען, מיט גרויס מיה קומט אן דאס פערעפענטליכען די אויפגאבעס פון די סעקציעס, אויסהאלטען דעם טעכנישען פערסאנאל. דאס ערגסטע איז אבער דאס, וואס דער בנין קאן נישט אויסגעפערטיגט ווערען. שוין נישט גערעדט וועגען דעם, וואס דער דריטער פון די באהענטסטע ציילען פון „ייווא" (ערשטער זאמלונגס־ארבייט, צווייטער — פארשונגס ארבייט) — שאפען א לעהר אנשטאלט ביים „ייווא" פאר יונגע דורות פון טוער אויפ׳ן געביט פון יודישען וויסענשאפט, קאן מען איצט אינגאנצען נישט שטעלען אויפ׳ן טאג ארדנונג.

„ייווא" קומט צו דער יודישער בעפעלקערונג מיט דעם לאזונג צו ראטעווען די יודישע קולטור־דערגרייכונגען פון ביז איצט.

און איצט ווען אין לאדז ווערט געפיהרט די אקציע פאר׳ן יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט איז צו האפען, אז די לאדזער געזעלשאפט, וועלכער האט ביז איצט כמעט גארנישט געגעבען דעם אינסטיטוט, ווערט זיך ווארם בעציהען צו דער זאמעל־אקציע און וועט אזוי ארום שאפען די מעגליכקייטען פאר א נארמאלע ארבייט פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

אפטייקען

(2) היינט בינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס־פלאץ 2), י. הארטמאן (מליינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל־גאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

ווידזעוו די טעמע פון גאנץ לאדז

גרויס אויפמערקזאמקייט האט ארויסגערופען ביי אונז אין שטאט דער פאקט, וואס די טראמוואיען 10 און 16 זענען אויסערגעוועהנליך געפאקט, דאס דאזיגע רעטעניש האט זיך לייכט אויפגעקלערט, ווייל מ׳האט בעמערקט, אז די גרויסע צאהל מענשען, וואס פאהרען אין די טראמוואיען שטייגען אויס אויף ראקאטשינער 54, וואו עס געפינט זיך דאס איינציגע אין אונזער שטאט סחורה הויז „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור.

דער קאנסום איז בעקאנט אין אונזער שטאט אלס די ביליגסטע און בעקוועמסטע איינקויפס־קוועל פון פערשידענע מינים סחורות, א בעזונדער פאפולארימעט געניסט איצט די דאזיגע נוצליכע האנדעלס־אינסטיטוציע א דאנק די „ווייסע וואך", וועלכע דויערט שוין איינציגע וואכען.

דער קאנסום פערקויפט איצט, בעת עס דויערט די „ווייסע וואך" דאמען־ און מענער־וועש גאלאנטעריע, גארדינען, טישטיכער, טיכלעך און ווייסווארען פון דער ווידזעווער מאנופאקטור פון דער בעקאנטער מארקע O. K. נידריגער ווי קאנקורענץ־פרייזען. עס פעהלט אוך נישט אין קאנסום די ספעציעלע פלים, וועלכע קאנסערווירען די פראכטפולע ווייסע וועש. מ׳בעקומט פרעס־אייזענס עלעקטרישע און געוועהנליכע אין אויך ווישמאטשקעס פון אייגענער אויסארבייטונג צים פרייז פון 55 זל. ס׳איז דעריבער נישט צו וואונדערען זיך, אז דאס ווארט „ווייסע וואך" פון קאנסום האט עלעקטריזירט גאנץ לאדז, וועלכעס אילט איצט אויף ראקיטשיוער 54 אין קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור.

דער „ארדט" שפילט

די לעצטע טעג דעם איצטיגן פראגראם

די פארשטעלונגען פון דער אויסערגעוועהנליך־ערפאלגרייכען פראגראם א. נ. „מ׳לאכט פין דער וועלט" האלטען ביים אראפגענומען ווערען פון אפיש, און ווייל ער וועט נאך געציילטע טעג געוויזען ווערען, זענען איצט גילטיג הנחות פאר מיטגלידער פון פערשידענע געזעלשאפטען און פראפעס. פעראיינען, וואס האבען נאך לכת יחה נישט בעוויזען צו זעהן דעם פראגראם.

היינט ווערט געשפילט 1 מאל 9.45 אין אוועגד.

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, דעם 10 פעברואר 1932

11,45 פרעסע־איבערזיכט, 11,48 צייטסיגנאל, 12,10 גראמאפאן, 3.45 בעריכט און קאמוניקאט פאר פישער און שיפער, 3,50 גראמאפאן, 4,15 ספארט־קאמוניקאט, 4,20 פארלעזונג, 4,40 גראמאפאן, 4,55 לעקציע ענגליש, 5,10 פארלעזונג 5,35 קאנצערט, 6,50 פערשידענעס, 7,15 פעסט־קאנצערט, 8,00 פעליעטאן, 8,15 קאנצערט, 9,15 ליטעראריש פערטעל שעה, 9,30 קאנצערט, 10,30 ראדיא־פרעסע. 10,35 קאמוניקאטען, 10,40 אויסלענדישע טראנסמיסיע.

עס איז א גרויסער ספק

צי ער וועט זיך אויסבעכערן

(2) דאס לאדזער קרייז־געריכט האט נעכטען פערמשפט אויף א יאהר אויסבעסערונגס־הויז דעם צייטווייליגען בעאמטען פון דער בוי־אפטיילונג ביים פאביאניצער מאגיסטראט, אנטאני קייל.

זיין חטא איז בעשטאנען דערין, וואס ער האט פערשווענדעט 995 זלאטעס מיט 15 גראשען מאגיסטראט־געלד.

עס איז אינטערעסאנט, אז איידער ער האט בעקומען דעם פאסטען אין מאגיסטראט, האט ער שוין געהאט בעוויזען אפצוזיצען א יאהר אין טורמע פאר אן׳אנדער חטא.

א באהן־קאטאסטראפע מחמת... בויכווייטאג

(א) דעם 6 אויגוסט פ. י. האבען זיך ביי ווידזעוו צוזאמענגעשטויסען 2 פראכט־ציגען און דער רעזולטאט איז געווען, אז 3 וואגאנען זענען שטארק צושטעהרט געווארען.

אזוי ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט דאס דער מאשיניסט פון איין פראכט־צוג, אדאם זשעניצקי האט אין דעם קריטישען טאג געליטען שטארק פון בויך ווערטאג, און האט דעריבער געמאכט א פאר שטארקע שנאפסען, פערלירענדיג אזוי־ארום די אריענטאציע, ווי ער פאהרט, איז ער פערמשפט געווארען בסך הכל אויף 2 וואכען ארעסט.

בעגאסען די געליבטע מיט זאלץ־זויער און אליין זיך געשאכטען

(2) דער 48־יעהריגער עמיל בערגער, האט געהאט א געליבטע די 32־יעהריגע מאריאנא געלעשאן, ניי־זארזשעווסקא 15.

לעצטענס האט זיך מאריאנא דערוואוסט, אז עמיל האט א ווייב, אזוי, אז זי האט נישט קיין אויסזיכטען מיט איהם חתונה צו האבען, האט זי איהם אוועקגעווארפען און נישט מעהר געוואלט פון איהם וויסען.

נעכטען אין אוונט איז עמיל געקומען צו זיין געליבטע און ווען יענע האט זיך נישט געוואלט מיט איהם אפגעבן, האט ער ארויסגעכאפט זאלץ־זויער און זי בעגאסען.

מאריאנא איז ארויסגעלאפען פון שטוב מיט א געוואלד און אין זעלבען מאמענט האט זיך עמיל איבערגעשניטען דעם האלדז מיט א ראזירמעסער.

אין א גוסס׳ן צושטאנד האט פאגאטאוויע אפגעפיהרט עמיל׳ן אין שפיטאל.

מאריאנא איז בלויז לייכט אפגעבריהט געווארען.

פייערליכע ערעפנונג פון ערשטען ביר־האלען־בעזיצער־פעראיין אין לאדז

שבת־צו־נאכטס איז אין נייעם ענגלישען זאל פאלודניאווא 10, פארגעקומען די אימפאזאנטע ערעפנונג פון ערשטען ביער־האלען־בעזיצער פעראיין אין לאדז. צו דער פייערונג זענען געקומען איניגע הונדערט פערזאן, מיטגלידער, פרעסע־פארשטער, פערטרעטער פון געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס און פערבעטענע געסט און פארשטעהער פון די ביער־ברויעריין אין לאדז. פון דער פירמע אנשטאט׳ס יורשים פון פאמארסקא גאס, דירעקטאר שולץ; פון דער ביער־ברויעריי, גוסטאוו קייליך — דירעקטאר מילער פון אקאטשימער רעפרעזענטאנץ — דירעקטאר קאצאווסקי, פון פוילישען ביער־האלען בעזיצער־פעראיין — פרעזעס בעראוויטש, און קאסירער גארדעכאווסקי.

געעפענט די פייערונג האט פרעזעס יעקב רייכמאן, וועלכער האט איינגעלאדענט די פערוואלטונג צום פרעזידיום־טיש אויך די פערטרעטער פון די ברויערייען און פרעזעס בעראוויטש.

די ערעפנונגס־רעדע האט געהאלטען אין פויליש און אין יודיש דער פרעזעס יעקב רייכמאן, וועלכער האט אנגעמערקט די אנוועזענדע די בעדייטונג פונ׳ם פעראיין ביי די היינטיגע שווערע צייטען און צוזאמען מיט די ה״ה פסח סוכאוואלסקי, שמואל ווייסמאן, מענדעל ווייסוואהל און וויצע־פרע־זעס שיע סלעפון געגרינדעט דעם נייעם פעראיין, וועלכער האט א וויכטיגע בעדייטונג פאר אלע ביער־האלען־בעזיצער אין איצטיגען מאמענט.

ס׳האבען אויך גערעדט פרעזעס בעראוויטש, וועלכער האט געשילדערט די פריהערדיגע טעטיגקייט פון פרעזעס רייכמאן און געווינשען ערפאלג אין ענטוויקלונג דעם דאזיגען פעראיין.

עס האבען אויך געהאלטען רעדעס דירעקטאר שולץ, מילער און קאצאווסקי און אלע האבען ארויסגעוויזען גרויס אינטערעס צום ענטשטעהן פון דאזיגען פעראיין.

דעם פעראיינס־באנד האט איבערגעשניטען דירעקטאר שולץ און די מוזיק האט געשפילט דעם פוילישען הימן, און התקוה. דירעקטאר מילער האט צוגעטראגען דאס גאלדענע בוך און דירעקטאר קאצאווסקי האט איבערגעשניטען דעם באנד פון גאלדענעם בוך, און אלע האבען זיך פערשריבען אין בוך, און דערביי געשפענדעט גרויסע סומען געלד לטובת׳ן פעראיין.

ביי א געהויבענער שטימונג האט זיך דער עולם אמוזירט ביי די שעהן סערווירטע טישען, פערבי׳סען און געוויילט זיך, געטאנצט א טענצעל ביז׳ן פריהמארגען.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
הייבט אוז פאלגענדע טעג!
די לאנג-ערוואַרטעטע פרעמיערע
Hai Tang
מיט דעם כינעזישען עקראן-שטערן
Anna May Wong
אין דער הויפּט-ראָלע
אויסער׳ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

דרוקעריי
י. גרינבערג לאדז
וסכאדניא 45. — טעל. 131=90
פיהרט אויס אלע ארט דרוק-ארבייט
ווי: בריפבויגען, רעכנונגען, קאָנווער, פּאָסט-קאַרטען, אדרעס-קאַרטען, קוויטאַרישען און האנדעלס-ביכער.
ספעציעלע איינריכטונג פאר אלע ארט צייטשריפטען.
פּינקטליכע אויספירונג. ביליגע פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי“) טעל. 134-72
נעהמט אָן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אָוונד.

Dr. med. STUPEL
Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בעניצט די אויפנאַהמען און רענטגענאָלאָגיע אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכם.
זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.
אין וועגערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף פּילסודסקיעגא 12 (יאקטשנא) טעל. 118-28
פון 7—9 אָוונד, זונטאָג פון 4—6 נאכם.
אונבעמיטעלטע און ארבייטסלאזע בעראטונגען אין דערהיים מיטוואך און זונטאג בחנם.

Dr. A. SZMIRGELD
ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען
שפּראַכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע)
היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאָן 151-89 פון 5 ביז 7

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

צו פערדינגען א געוועלב מיט צוויי צימערן.
קילינסקיעגאָ 18, טעל. 179-91. 842

כ׳זוך צו קויפען א טרייב-מאשין אויף זייד.
צו וויסען צו געבען ביי ראָזענפעלד, פּולנאָצנא 25 2-טער הויף לינקס. ס׳איז אויך נויטיג א טרייבערין אויף זייד. 849

ס׳ווערען געזוכט דאמען-שניידער-געזעלען, ווי אויך אינטערפרעסערס און קוואליפיצירטע האנדני-הערס ביי שלאָמאָוויטש, קאמיענא 1 846

Zaginiony został kwit inkasowy przez Bank Komercyjny Piotrkowska 26 na sumę zł. 100.— na imię Ch. Flajszhakier, pł. 10 lutego r. b. Kwit został unieważniony 843

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44
קויפט נישט קיין
מעבעל בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעט: כקויף אויך געמצט מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

Dr. med.
M. Lerner
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעמט אן פון 3 – 5 נאכמ. 181

Dr. med.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאכמ.
און פון 5 ביז 9 אוונט. זונטאג פון 9 ביז 1 בטאג.
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.
דאמען בעזונדער ווארטע-זאל.

Dr. med.
REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוונט.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קעכער
אויף דער מאשין
ווערען אויסגענייט
שרודמיעסקא 8.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פון קינסטליכע אָרטאָפּעדישע אפּאראטען ווי: קולאַרקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גאָרסעטן א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
ז'מפאנגס-שעה׳ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאָג אין יו״ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער איינגאנג.

497 סטאַרשי פעלדשער
T. OKNO
וואוינט איצט
זאַוואַדזקאַ 19, טעלעפאן 137-03

„SANATO“
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד״ר מעד. ש. איינער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פּלאַצקי
כירורגישע אָפּטיילונג ד״ר מעד. מ. סאַנטאַר

מיר
לאדזש אייך אלע
— צו דער —
„וויסער וואך“
וואס ווערט איינגעאָרדענט לויט׳ן אויסלענדישען מוסטער, בעת וועלכער יעדער קען זיך פערזעהען מיט ליינוואַנד און וועש
צו זעהר
נידריגע פרייזען.
KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE“ S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16
844

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס —

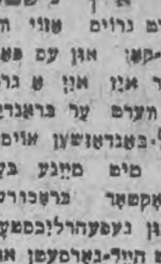
פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מעגשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א מאסטער-קאָן און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרעהען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעל געמאכטע הול-באנדאזשען אויסגעצייכענט גם דורך גרויסע פראקטיש׳ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמאלט טראָפּעסאר ראָקשאר פרעכוראטיונג בעוואוינען זיכער דעם א ווערסטען און נעפעהרליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס פלאטפוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גלידער און הענט, פיס און הענט, גאמענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע ארבייט. טעפּליכע פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אָווענד.
אָרטאָפּעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בעראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.
דאנקזאגונג.
אויף דעם וועג דריק איך אוים מיין הארציגע דאנקבארקייט דעם ה׳ דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט פארטער, פאר זיין זארגפעלטיגע צופאסונג פון באנדאזש לויט זיין מעטאדע מיין 8-יעהריג זוהנדעלע. אזוי ארום האט ער בעפרייט מיין זוהן פון א שווערער אפעראציע. היינט פיהלט זיך מיין זוהן זעהר גוט און איך דאנק איהם הארציג דעם גרויסען ספעציאליסט.
רוזמאן יענקעל, לאדז, קילינסקיעגא 40, אפיציגע, 2 שטאָק (צעגעלניאנא 35)

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערא 15

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פּראָווינץ 6—5 זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
מער׳ן איינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פערענטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
נאָכ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— 8
פאר א מילימעטער-שורה לינקער דער שפאלט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman